

Stenogrammid

XIII Riigikogu, II Istungjärk, täiskogu korraline istung

Kolmapäev, 16.12.2015, 14:00

Toimetatud

14:00 Istungi rakendamine

1. 14:08 Rahvastikuregistri seaduse, perekonnaseisutoimingute seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (124 SE) teine lugemine
2. 14:19 Riigipiiri seaduse, politsei ja piirivalve seaduse ning riigipiiri seaduse, tolliseaduse ning politsei ja piirivalve seaduse muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu (141 SE) teine lugemine
3. 14:22 Käibemaksuseaduse § 30 muutmise seaduse eelnõu (148 SE) teine lugemine
4. 14:24 Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse, millega laiendatakse kannatanute õigusi kriminaalmenetluses, eelnõu (80 SE) teine lugemine
5. 14:37 Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu (82 SE) kolmas lugemine
6. 14:46 Tagatisfondi seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (119 SE) kolmas lugemine
7. 14:47 Euroopa Liidu liikmesriigist ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (117 SE) kolmas lugemine
8. 14:49 Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu (140 SE) teine lugemine
9. 16:17 Maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (145 SE) esimene lugemine

14:00 Istungi rakendamine

14:02 Aseesimees Jüri Ratas

Tere päevast, head ametikaaslased! Alustame Riigikogu täiskogu II istungjärgu 11. töonädala kolmapäevast istungit. Kõigepealt palun kõnetooli neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad üle anda eelnõusid või arupärimisi. Palun, Martin Helme!

14:02 Martin Helme

Lugupeetud asespiiker! Lugupeetud kolleegid! Annan Konservatiivse Rahvaerakonna fraktsiooni liikmete nimel justiitsminister Urmas Reinsalule üle arupärimise Oleg Ossinovski korruptsiooni mõju kohta Eesti poliitikale. Meedia andmetel on Läti võimud esitanud kahtlustuse ühele Eesti jõukaimale ärimehel Oleg Ossinovskile. Väidetavalt maksis Ossinovski soodsa hanke saamiseks ligi pool miljonit eurot altkäemaksu Läti Raudtee juhile. Oleg Ossinovski on varem Eestis süüdi mõistetud katse eest sõlmida konkurentsi kahjustav kokkulepe Eesti Raudteega. Oma äri ajab Oleg Ossinovski peamiselt Spacecomi nimelise ettevõtte kaudu, mille omanik on Vene oligarhidele kuuluv firma Globaltrans Group. Viimastel aastatel on ta annetanud Sotsiaaldemokraatlikule Erakonnale ligi 200 000 eurot.

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna esimees Jevgeni Ossinovski on kuulunud oma isale kuuluva Skinest Grupi nõukogusse ligi kümme aastat ajavahemikus 2005–2014. Jevgeni Ossinovski on kinnitanud nii parlamendile kui ka avalikkusele, et tal ei ole mingit pistmist isa äridega, kuid vähemalt formaalselt ei vasta see tõele. Seoses sellega me küsime, kas justiitsminister saab parlamendile anda täpsema ülevaate, mis on Läti riigi poolt Oleg Ossinovskile esitatud kahtlustuse sisu. Ossinovski advokaat väidab, et Lätis pakutud altkäemaks oli mõeldud kolmandale osapoolle. Kas justiitsministril on informatsiooni, kes on see kolmas osapool ja kas tal on seoseid Eestiga? Kas on olemas informatsiooni, mille eest kolmandale osapoolle see raha oli mõeldud? Ja neljandaks küsime, arvestades võimalikku riski Eesti riigi julgeolekule, kui ühe valitsuspartei esimees on seotud viidatud korruptiivset äripraktikat viljeleva

firmaga, mis kuulub Vene oligarhidele, kas Eesti võimudel on ülevaade Jevgeni Ossinovski seotusest tema isa äriga Eestis, Lätis, Leedus ja Venemaal.

14:04 Aseesimees Jüri Ratas

Ma palun Riigikogu kõnetooli Kadri Simsoni!

14:04 Kadri Simson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Annan 18 Riigikogu liikme nimel üle arupärimise rahandusminister Sven Sesterile. Oleme analoogse või sama sisuga arupärimise varem esitanud ka Eesti Panga presidendile ja peaministrile, nüüd on aeg ka valdkonnaministril anda vastus, miks Eesti on seni loobunud omapoolsest kasu saamisest üleeuroopalise võlakirjade ostu programmi raames. Nimelt käivitas Euroopa Keskpank käesoleva aasta märtsis võlakirjade ostu programmi ja sellest ajast alates on rahapressid trükinud ja huvilised kokku ostnud riigi võlakirju 60 miljardi euro eest kuus. Programm pidi lõppema järgmise aasta septembris, aga tänavu detsembris otsustati seda pikendada, ja pikendada kuni 2017. aasta märtsini või seni, kuni euroala inflatsioon jõuab Euroopa Keskpanga seatud eesmärgini.

Ka Eesti Pank osaleb varaostuprogrammis ligikaudu 120 miljoni euroga igas kuus, aga kuna Eesti valitsus võlakirju emiteerinud ei ole, siis on Eesti keskpank ostnud peamiselt teiste riikide institutsioonide võlakirju. Erandina sai Eesti Pank Euroopa Keskpanga nõukogult loa soetada riikliku võrguettevõtte Elering võlakirju, mida on järelturult tänaseks ostetud 35 miljoni euro eest. Aga varaostuprogrammi laiem eesmärk on ergutada euroala majanduskasvu ja hoida inflatsioon alla 2%, aga samas selle lähedal. Seetõttu soovime rahandusministrilt teada, milliseid võlakirju on Eesti Pank seni ostnud. Kui võlakirjade ostu programmi mõte on ergutada riikide majanduskasvu, siis miks Eesti oma ostudega ergutab teiste euroriikide majanduskasvu? Miks ei ole isegi tööversioonina arutatud, kas Eesti võiks võlakirjade kaudu ka oma majandust ergutama asuda? Tänan tähelepanu eest!

14:06 Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased! Olen Riigikogu juhatuse nimel vastu võtnud kaks arupärimist ning vastavalt meie kodu- ja töökorra seadusele otsustab juhatuse nende edasise menetlemise. Viime nüüd läbi kohaloleku kontrolli.

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreerus 88 Riigikogu liiget, puudub 13.

Tänases päevakorras on ka kaks täpsustust. Nimelt on Vabariigi Valitsus teinud ettepaneku arvata päevakorrast välja järgmised punktid: esiteks, viies päevakorrapunkt, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni kalandustöö konventsiooni (nr 188) ratifitseerimise seaduse eelnõu 126 esimene lugemine, ja teiseks, kuues päevakorrapunkt, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni meretöö konventsiooni ratifitseerimise seaduse eelnõu 127 esimene lugemine. Seega ka meretöö konventsioon läheb välja.

1. 14:08 Rahvastikuregistri seaduse, perekonnaseisutoimingute seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (124 SE) teine lugemine

14:08 Aseesimees Jüri Ratas

Alustame nüüd tänaste päevakorrapunktide menetlemist. Esimene punkt on Vabariigi Valitsuse algatatud rahvastikuregistri seaduse, perekonnaseisutoimingute seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu 124 teine lugemine. Ma palun ettekandeks Riigikogu kõnetooli põhiseaduskomisjoni liikme Martin Kuke!

14:08 Martin Kukk

Hea esimees!

14:08 Aseesimees Jüri Ratas

Tervitame teda kindlasti. Head ametikaaslased, ma palun vaikust! Palun austame ettekandjat ja neid, kes soovivad kuulata! Saalis on liiga suur lärm.

14:08 Martin Kukk

Head ametikaaslased! Vabariigi Valitsus algatas 9. novembril rahvastikuregistri seaduse, perekonnaseisutoimingute seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu. Selle esimene lugemine toimus tänavu 26. novembril. Muudatusettepanekute esitamise tähtaeg oli 3. detsember kell 17.15. Eelnõu kohta laekus kuus muudatusettepanekut Riigikogu liikmelt Tanel Talvelt ning ühe ettepaneku esitas põhiseaduskomisjon. Eelnõu teise lugemise arutelu toimus põhiseaduskomisjonis 7. detsembril, kui komisjon vaatas läbi muudatusettepanekud ning tegi nende kohta otsused. Põhiseaduskomisjonis olevad muudatusettepanekud ...

14:08 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma palun vabandust! Head ametikaaslased, kas te saaksite tulla appi Riigikogu istungi juhatajale, kes ei saa hetkel oma tööga hakkama, sest saalis on liiga suur lärm? Ma palun, austame ettekandjat ja neid, kes soovivad kuulata! Palun saalis vaikust! Hea ettekandja, palun jätkake!

14:09 Martin Kukk

Muudatusettepaneku nr 1 esitas Riigikogu liige Tanel Talve, selle selgitused on toodud muudatusettepanekute loetelus. Komisjoni 7. detsembri istungil tutvustas härra Talve oma muudatusettepanekut, mille kohaselt e-residentsuse andmed ei peaks sisalduma rahvastikuregistri arhiivis. Põhjendatud oleks e-residentide andmete käsitlemine rahvastikuregistri andmete eriliigina. Siseministeeriumi esindaja selgitas, et praegu on rahvastikuregister üles ehitatud selliselt, et seal on aktuaalsed rahvastikuregistri objekti isikuandmed ja arhiivsed andmed. Seadusmuudatuse eesmärk on tekitada rahvastikuregistrisse juurde e-residentsuse märke. Kõik, kes andmeid vajavad, saavad teha päringu rahvastikuregistri arhiivi, et saada sealt andmeid e-residentide kohta. Muudatus parandab olukorda, kuna arhiivist saab kätte andmed just e-residentide kohta. Päringutes peab küll tegema muudatusi, kuid Siseministeerium on valmis neid päringuid selliselt täiendama, et rahvastikuregistrist saaks andmeid e-residentide kohta väljastada neile, kes neid vajavad. Siseministeerium ei pea võimalikuks teha ümber kogu rahvastikuregistri süsteem ning muuta senise andmevahetuse põhimõtteid. Ministeeriumi esindaja märkis, et see tooks neile kaasa väga suuri rahalisi kohustusi. Komisjoni liikmed nõustusid, et arvestama peab ka eelarvevahendite olemasoluga, kogu süsteemi ümbertegemiseks raha ei ole. Sellest tulenevalt jättis komisjon muudatusettepaneku arvestamata. Lisaks oli juttu ka sellest, et need muudatused on siiski lähimas tulevikus kavas. Siseministeeriumi esindaja kinnitas komisjoni liikmetele, et kuna e-residentsus on arenev valdkond, siis kogu süsteemi muudatused ka aset leiavad. Muudatusettepanekud nr 2–6 esitas samuti Riigikogu liige Tanel Talve ning need on sisuliselt seotud muudatusettepanekuga nr 1. Kuna komisjon ei toetanud muudatusettepanekut nr 1, siis jäid samadel kaalutlustel toetamata ka ettepanekud nr 2–6. Muudatusettepaneku nr 7 tegi põhiseaduskomisjon, võttes arvesse Tallinna Linnakantselei 2. detsembril saadetud kirja. Linnakantselei märkis oma kirjas, et seaduseelnõuga pannakse kohalikele omavalitsustele kohustus hakata edaspidi korraldama seda, et kui isikule väljastatakse rahvastikuregistrist andmed tema alaealise lapse, eestkostetava või surnud abikaasa kohta, siis saaks ta riigilõivu kohe maksta. See tähendaks kohalikele omavalitsustele seda, et inimestele tuleb tagada võimalus teha rahamakseid kohapeal. Kuna selline võimekus Tallinna Linnakantseleil ja suure tõenäosusega ka teistel omavalitsustel puudub, siis leidis komisjon, et arvestades Tallinna suurt elanike arvu ning vajalike ümberkorralduste mahtu, ei ole võimalik nii lühikese ajaga kõiki vajalikke muudatusi teha. Tallinna Linnakantselei tegigi ettepaneku jätta sellesisulised sätted eelnõust välja või jätta seaduse rakendamiseks mõistlik aeg. Kuulanud ära linnakantselei esindajate seisukohad, otsustas komisjon teha muudatusettepaneku, millega jäetakse eelnõust välja sätted, mis näevad ette riigilõivu tasumise, kui isikule väljastatakse rahvastikuregistri andmed tema alaealise lapse, eestkostetava või surnud abikaasa kohta. Otsustati välja selgitada sellelt teenuselt riigilõivu võtmise vajadus ja seejärel teha vastavad muudatused. Ja nüüd kõige olulisem osa: menetluslikud otsused. Põhiseaduskomisjon otsustas suunata eelnõu

teisele lugemisele s.a 16. detsembriks ja teha Riigikogu täiskogule ettepaneku teine lugemine lõpetada. Juhul kui eelnõu 124 teine lugemine lõpetatakse, siis võiks saata eelnõu kolmandale lugemisele 17. detsembriks ning selle seadusena ka vastu võtta.

14:15 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, teile on vähemalt üks küsimus. Ken-Marti Vaher, palun!

14:15 Ken-Marti Vaher

Aitäh, lugupeetud juhataja! Austatud ettekandja, äkki te täpsustate seitsmendat muudatusettepanekut? Ma saan aru, et põhiseaduskomisjon on jätnud mingid sätted eelnõust välja. Samas loeme, et eelnõus on endiselt lause, et rahvastikuregistri andmete kinnitatud väljavõtte eest võetakse riigilõivu ühe isiku andmete kohta 5 eurot. Seal on ju samuti soo sularahaga arveldamise probleem, millele, nagu ma aru saan, Eesti suurim omaavalitsus tähelepanu juhtis. Võib-olla täpsustate, mis siis ikkagi eelnõust välja võeti ja millisena see seadusnorm eelnõusse kirja on saanud.

14:16 Martin Kukk

Nagu ma ütlesin, see, mis puudutab vallas või linnas lõivumaksete tegemist, jääb eelnõust välja, kuna Tallinna Linnakantseleil ei ole võimekust neid makseid vastu võtta.

14:16 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, teile on veel üks küsimus meie healt ametikaaslaselt Ken-Marti Vaherilt. Palun!

14:16 Ken-Marti Vaher

Suur tänu, lugupeetud juhataja! Austatud ettekandja! Kas ma saan õigesti aru, et põhiseaduskomisjoni muudatusettepanek, mida te olete täielikult arvestanud, tähendab seda, et isiku õigustatud huvi korral on võimalik andmete väljatrükk väljastada? Selle eest tasutakse riigilõivu 5 eurot. Ma saan aru, et makseviisiks on ülekanne, sularahaga arveldamist ette nähtud ei ole. Kas on nii?

14:17 Martin Kukk

Seni kuni Tallinna Linnakantselei ei ole asjaomast võimekust tekitanud, ei saa vallas või linnas väljavõtete väljastamise eest riigilõivu võtta. Kui see ühel hetkel saab tekitatud ja seda peetakse vajalikuks, siis on võimalik selle seaduse muutmise juurde tagasi tulla. Aga praegu linnakantseleil seda võimekust ei ole ja kui me nüüd ruttu sellise muudatuse teeksime, siis sisuliselt nad ei suudaks seadust täita.

14:17 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh, hea ettekandja! Rohkem küsimusi ei ole. Nüüd on mul võimalus avada läbirääkimised, kui keegi soovib teise lugemise käigus täiskogu istungil eelnõu 124 kohta midagi öelda. Kõnesoove ei ole. Alustame muudatusettepanekute läbivaatamist. Eelnõu 124 muutmiseks on laekunud seitse ettepanekut. Ettepanekud nr 1–6 on esitanud Riigikogu liige Tanel Talve. Kõikide nende kohta tehti ettepanek jätta need arvestamata ja need ei kuulu ka vastavalt Riigikogu kodu- ja töökorra seaduse § 106 lõikele 2 hääletamisele. Ma jätan selle teie loal eraldi kõigi kuue ettepaneku puhul märkimata. Aitäh! Seega esimene, teine, kolmas, neljas, viies ja kuues muudatusettepanek. Seitsmenda muudatusettepaneku on esitanud juhtivkomisjon. Seisukoht: arvestada täielikult. Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud.

Teine lugemine on lõppenud ja esimese päevakorrapunkti käsitlemine samuti.

2. 14:19 Riigipiiri seaduse, politsei ja piirivalve seaduse ning riigipiiri seaduse, tolliseaduse ning politsei ja piirivalve seaduse muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu (141 SE) teine lugemine

14:19 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume edasi teise päevakorrapunkti juurde. See on Vabariigi Valitsuse algatatud riigipiiri seaduse, politsei ja piirivalve seaduse ning riigipiiri seaduse, tolliseaduse ning politsei ja piirivalve seaduse

muutmise seaduse muutmise seaduse eelnõu 141 teine lugemine. Mul on hea meel paluda Riigikogu kõnetooli ettekandeks põhiseaduskomisjoni esimees Kalle Laanet.

14:19 Kalle Laanet

Austatud juhataja! Head kolleegid! Põhiseaduskomisjon arutas seaduseelnõu esmaspäeval, 7. detsembril. Kuni 3. detsembrini oli Riigikogu liikmetel võimalik esitada muudatusettepanekuid. Neid ei tehtud ehk muudatusettepanekuid ei laekunud. Aga põhiseaduskomisjon ise algatas kaks muudatusettepanekut.

Esimese muudatusettepanekuga täpsustatakse riigipiiri seaduse § 9⁷ lõike 1 sätte sõnastust ning tekstiosa "üle Eesti sise- või välispiiri õhuteed pidi" asendatakse tekstiosaga "läbi Eesti õhuruumi". Keeleliselt täpsustatud sõnastus on kooskõlas riigipiiri seaduse § 3 lõikes 3 ning lennundusseaduse § 3 lõikes 1 esitatud põhimõttega, mille kohaselt Eesti õhuruum on Eesti maa-ala, territoriaal- ja sisevete ning piiriveekogude Eestile kuuluvate osade kohal asuv õhuruum. Eelnõu esimesel lugemisel ma tõin selle ka eraldi välja, et see oli veidi vildakas sõnastus, nüüd sai see parandatud.

Muudatusettepanekuga nr 2 täpsustatakse seaduse jõustumisnormi ning nähakse ette, et kogu seadus tervikuna jõustub 2016. aasta 1. jaanuaril. Kuna eelnõu §-s 3 sätestatud punktid jõustuvad kehtivas redaktsioonis 1. jaanuaril 2016, on oluline, et muudatused jõustuksid samal ajal, kuna soov on neid punkte enne jõustumist eelnõu kohaselt muuta. Seetõttu peab ka eelnõu § 3 jõustuma 1. jaanuaril 2016.

Millised olid juhtivkomisjoni menetluslikud otsused? Põhiseaduskomisjon otsustas esitada eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu istungi päevakorda k.a 16. detsembriks ehk tänaseks ning teha ettepaneku teine lugemine lõpetada. Kui teine lugemine lõpetatakse, siis on ettepanek saata eelnõu kolmandale lugemisele 17. detsembriks 2015. aastal (see oli konsensuslik otsus) ning panna siis ka lõpphääletusele. Ka see oli konsensuslik otsus. Aitäh!

14:22 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid! Küsimusi ei ole. Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Läbirääkimisi avada ei soovita. Eelnõu 141 muutmiseks on laekunud kaks ettepanekut. Esimene muudatusettepanek on juhtivkomisjonilt, seda on arvestatud täielikult. Teine muudatusettepanek on samuti juhtivkomisjonilt ja sedagi on arvestatud täielikult. Tänan, oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud. Teine lugemine on lõppenud ja teise päevakorrapunkti käsitlemine samuti.

3. 14:22 Käibemaksuseaduse § 30 muutmise seaduse eelnõu (148 SE) teine lugemine

14:22 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume edasi kolmanda päevakorrapunkti juurde, milleks on rahanduskomisjoni algatatud käibemaksuseaduse § 30 muutmise seaduse eelnõu 148 teine lugemine. Mul on taas hea meel kutsuda kõnetooli Riigikogu komisjoni esimees, seekord rahanduskomisjoni esimees Remo Holsmer. Palun!

14:22 Remo Holsmer

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Selle seaduseelnõu algatas Riigikogu rahanduskomisjon s. a 23. novembril ja peaaugjalikult oli eelnõu algatamine ajendatud õiguskantsleri ettepanekust viia käibemaksuseadus põhiseadusega kooskõlla. Esimene lugemine toimus 9. detsembril. Muudatusettepanekute tähtajaks, 11. detsembriks kella 16-ks Riigikogu liikmetelt ega fraktsioonidelt ettepanekuid ei laekunud. Juhtivkomisjon ei teinud ka omalt poolt ühtegi muudatusettepanekut. Rahanduskomisjon tegi ettepaneku esitada eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu 16. detsembri istungi päevakorda ja teine lugemine lõpetada. Samuti tegime ettepaneku saata eelnõu kolmandale lugemisele 17. detsembriks, kui teine lugemine lõpetatakse. Aasta lõpule kohaselt olid kõik otsused konsensuslikud. Tänan!

14:23 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, tänan teid! Küsimusi ei ole. Kas soovitakse avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Eelnõu 148 kohta muudatusettepanekuid ei esitatud.

Teine lugemine on lõppenud ja kolmanda päevakorrapunkti käsitlemine samuti.

4. 14:24 Kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse, millega laiendatakse kannatanute õigusi kriminaalmenetluses, eelnõu (80 SE) teine lugemine

14:24 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume edasi neljanda päevakorrapunkti juurde, milleks on Vabariigi Valitsuse algatatud kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse, millega laiendatakse kannatanute õigusi kriminaalmenetluses, eelnõu 80 teine lugemine. Enne kui me läheme ettekande juurde, lubage lühidalt tutvustada selle eelnõu teise lugemise menetlemise korda, mis tuleneb meie kodu- ja töökorra seaduse §-st 105. Kõigepealt on juhtivkomisjoni ettekanne kuni 20 minutit. Seaduse §-s 67 on kirjas ka võimalus, et juhataja võib kokkuleppel ettekandjaga kõneaega pikendada. Peale seda on loomulikult nagu teise lugemise puhul ikka küsimused ja vastused, millele järgnevad läbirääkimised. Aga nüüd mul on hea meel paluda Riigikogu kõnetooli ettekandeks õiguskomisjoni liige Kristjan Kõljalg.

14:24 Kristjan Kõljalg

Lugupeetud juhataja! Austatud kolleegid! Räägin teile kriminaalmenetluse seadustiku muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu teise lugemise eelsest protsessist. Selle eelnõu algatas Vabariigi Valitsus k.a 14. septembril. Esimene lugemine toimus 28. oktoobril. Muudatusettepanekute esitamise tähtajaks, 6. novembriks esitasid ühise ettepaneku Riigikogu liikmed Kalle Laanet, Andres Anvelt ja Raivo Aeg. Samuti esitas muudatusettepaneku Eesti Keskerakonna fraktsioon. Õiguskomisjoni poole pöördus kirjaga justiitsminister Urmas Reinsalu. Oma kirjas märkis ta, et eelnõu Vabariigi Valitsuses menetlemise ajal olid käimas riigieelarve läbirääkimised, mille käigus tehti Justiitsministeeriumile ülesandeks kriminaalmenetluse seadustiku tõlke regulatsiooni ülevaatamine, hindamaks, kas kehtiv ja muudetav regulatsioon võiks olla paindlikum ja võimaldada seeläbi kulude kokkuvõtet. Sellest tulenevalt esitas Justiitsministeerium eelnõu muutmiseks veel kaheksa ettepanekut. Õiguskomisjon arutas eelnõu teise lugemise ettevalmistamisel kolmel istungil, millel osalesid nii Justiitsministeeriumi kui ka prokuratuuri esindajad. Komisjon otsustas 17. ja 23. novembri istungil algatada 14 muudatusettepanekut. Eelnõu menetlemise käigus võtsid Kalle Laanet, Andres Anvelt ja Raivo Aeg oma esitatud ettepaneku tagasi ja seda põhjusel, et Justiitsministeeriumilt tuli ettepanek sama sätte kohta ning see sisuliselt lahendas küsimuse, millele kolm Riigikogu liiget oma ettepanekuga tähelepanu juhtisid.

Ja nüüd siis muudatusettepanekutest. Muudatusettepanek nr 1 muudab kriminaalmenetluse seadustiku § 10 lõiget 2 ja annab sellele uue sõnastuse. Eesmärk on täpsustada, et tõlgi abi ei tagata mitte igale menetlusosalisele ja kohtumenetluse osapoolele, sh kaitsele, nagu seaduse praegune sõnastus sätestab, vaid üksnes kahtlustatavale, süüdistatavale, kannatanule, tsiviilkostjale ja kolmandale isikule. Juhul kui kaitsja ei valda eesti keelt, peab ta oma tõlkekulud ise kandma.

Muudatusettepanek nr 2 muudab seaduse § 10 lõiget 5. Muudatuse kohaselt võimaldatakse isikule dokumentide tõlkimist selles osas, mis on oluline süüdistuse sisust arusaamiseks või muul põhjusel menetluse õigluse tagamiseks.

Muudatusettepanek nr 3 täiendab seaduse § 10 lõiget 6 ja selle eesmärk on täpsustada, et kui kahtlustatav või süüdistatav taotleb mõne sellise dokumendi tõlkimist, mille tõlkimine ei ole kohustuslik, võib sellise taotluse rahuldada ka osaliselt, tõlkides üksnes selle osa dokumendist, mida kahtlustataval on vaja kahtlustuse või süüdistuse sisust arusaamiseks teada.

Muudatusettepanek nr 4 muudab seaduse § 10 lõiget 7 ja sellega sätestatakse kahtlustatava ja süüdistatava võimalus loobuda kirjalikust tõlkest ning lasta tekst tõlkida suuliselt või teha dokumendist suuline kokkuvõte.

Muudatusettepanek nr 5 muudab seaduse § 10 lõiget 7 selliselt, et isikul peab olema võimalus kaevata ka selle peale, kui talle tõlgitakse oluline dokument ainult osaliselt, kuid tema soovib terve dokumendi

tõlkimist. Vastav kaebeprotsess toimub kohtueelses menetluses uurimiskaebemenetluse sätteid järgides ja kohtumenetluses määruskaebemenetluse sätteid järgides.

Muudatusettepanek nr 6 muudab § 12 lõiget 3 ja on tehniline. Muudetakse viiteid.

Muudatusettepanek nr 7 koondab mitme paragrahvi muudatusi ja kõik ettepanekus toodud muudatused on seotud avalik-õigusliku nõudeavalduse mõiste lisamisega seadusse.

Muudatusettepanek nr 8 tunnistab kehtetuks seaduse § 45 lõike 2 punkti 6 ja selle muudatuse kohaselt saaks kahtlustatav või süüdistatav sarnaselt teiste menetlusliikidega kaitsest loobuda ka kiirmenetluses. Probleem on selles, et tihtipeale kiirmenetluses on süüdistatav karistusega nõus, aga senine regulatsioon kohustab teda ikkagi menetluse juures kaitsjat omama. See ei ole mõistlik. Kui pooled on kokku leppinud, siis kaitsja osalemine terves kriminaalmenetluses ei ole otstarbekas.

Muudatusettepanek nr 9 muudab seaduse § 45 lõiget 4 ja muudatusega nähakse ette täiendavad alused, millal kaitse osavõtt kohtumenetlusest ei ole kohustuslik.

Muudatusettepanek nr 10 muudab seaduse §-de 133 ja 134 eelnõus pakutud muudatuste redaktsioone. Eelnõu punktidega 28 ja 29 nähakse ette kord, mille alusel tuleb täita eelnõu punktis 17 ette nähtud ja nn ohvrite direktiivist tulenevat nõuet, et füüsilisest isikust kannatanul on õigus taotleda, et teda teavitatakse tema vastu kuriteo toime pannud isiku vahi alt või karistuse kandmisest vabanemisest, juhul kui selline info võib ära hoida ohu kannatanule. See õigus oleks üksnes füüsilisest isikust kannatanul, mitte juriidilisest isikust kannatanul.

Muudatusettepanek nr 11 muudab seaduse § 141⁴ pealkirja, § 141⁴ lõiget 1, § 142 lõiget 1 ja § 240 punkti 4. Sõnale "tsiviilhagi" lisatakse sõnad "avalik-õigusliku nõudeavalduse".

Muudatusettepanekuga nr 12 soovitakse muuta seaduse § 200¹ lõike 1 sõnastust ja jäetakse välja plaanitud § 207 muudatused. See on see muudatus, mis on seotud kolme Riigikogu liikme tehtud ettepanekuga. Lahendus on selline, et Justiitsministeerium on ühiselt prokuratuuriga täiendavalt analüüsinud algses eelnõus sisaldunud ettepanekut võimaldada kriminaalmenetluse lõpetamist isiku tuvastamatusel uurimisasutuse määruse alusel ilma prokuratuuri loata ja arvestades asjaolu, et 2016. aastaks on riigieelarvesse planeeritud täiendavad summad prokuratuuri personalireformi läbiviimiseks, mis võimaldab prokurörid osaliselt vabastada tehnilisemat laadi ülesannetest konsultantide palkamise abil, loobus Justiitsministeerium esialgsest ettepanekust. Samuti on alustatud prokuratuuri infosüsteemi uuendamise projekti ettevalmistamist, mis võimaldaks niisuguse menetluse lõpetamise määruste kinnitamise töökorralduse sujuvamaks ja paindlikumaks muuta. Samas on ressursside säästliku kasutamise seisukohalt oluline, et §-s 200¹ tehakse siiski algses eelnõus sisalduv muudatus, mis võimaldab lisatõendite kogumisel lähtuda ka otstarbekuse kriteeriumist. Kui menetluse lõpetamise määruse kinnitamine jääb siiski prokuratuuri kohustuseks, saabki prokurör tulenevalt kuriteo raskusest ja muudest asjaoludest otsustada, kas konkreetse juhtumi puhul on lisatõendite kogumine uurimise tulemuslikkuse seisukohalt vajalik või mitte. Seeläbi on võimalik rohkem ressursse suunata raskete kuritegude avastamisele ja kiirele kohtu ette viimisele. Eeltoodust tulenevalt jäävad välja ka kriminaalmenetluse seadustiku § 27 muudatused, mis nägid ette uurimisasutuse poolt lõpetatud menetluste vaidlustamise korra.

Muudatusettepanek nr 13 on Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud ning õiguskomisjon arvestas seda sisuliselt. Lahendus on järgmises muudatusettepanekus, mis kannab numbrit 14. See muudab seaduse § 296² lõiget 3 ning § 310 lõigete numeratsiooni, jättes viimasest välja lõike 3. Muudatus täpsustab tsiviilhagi ja avalik-õigusliku nõudeavalduse läbi vaatamata jätmise regulatsiooni. Eelnõu esialgses versioonis reguleeriti läbi vaatamata jätmise järelemeid kahes sättes: nii § 296² lõikes 3 kui ka § 310 lõikes 3. Seadustiku süsteemsuse huvides on põhjendatud kõik läbi vaatamata jätmise tagajärjed reguleerida §-s 296², muu hulgas ka see, et läbi vaatamata jätmise ei välista sama nõude uuesti esitamist. Seda õigust peab kohus läbi vaatamata jätmisel ka selgitama. Muudatusega on hõlmatud ka Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud ettepanek.

Muudatusettepanek nr 15 annab jõustumissättele uue redaktsiooni. Sellega seonduvalt on tehtud järgmised muudatused. Esiteks, lisaks ohvriabi direktiivi ülevõtmisega seonduvatele muudatustele jõustub üldkorras ka eelnõu punkt 45, mis on § 200¹ muudatus. Selle sätte teistsuguse jõustumise vajadus oli tingitud infosüsteemide muutmise vajadusest. Uue sõnastuse puhul langeb see vajadus ära, mistõttu pole ka põhjust jõustumist edasi lükata. Üldkorras jõustub ka eelnõu punkt 46. See on § 217 lõike 10 muudatus, mis on tingitud uue lastekaitse seaduse jõustumisest. Kuni 1. jaanuarini kehtivas lastekaitse seaduses on alaealise kinnipidamisest teavitamise kohustus sees, aga uues enam mitte,

mistõttu peab vastav regulatsioon olema võimalikult kiiresti ka kriminaalmenetluse seadustikus kirjas. Nüüd juhtivkomisjoni menetluslikud otsused ja ettepanekud. Õiguskomisjon otsustas 7. detsembri istungil esitada eelnõu teiseks lugemiseks Riigikogu täiskogu päevakorda ja teha ettepaneku teine lugemine lõpetada ning kui eelnõu teine lugemine lõpetatakse, siis viia läbi eelnõu lõpphääletus. Nii palju veel infoks, et eelnõu vajab seadusena vastuvõtmiseks Riigikogu täiskogu koosseisu häälteenamust. Aitäh!

14:35 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale? Ei ole küsimusi. Aitäh! Avan läbirääkimised. Läbirääkimiste soovi ei ole. Austatud Riigikogu! Eelnõu 80 kohta on esitatud 15 muudatusettepanekut ja kõik õiguskomisjoni ettepanekud on loomulikult täielikult arvestatud. Meil on vaja muudatusettepanekute tabel läbi vaadata. Esimene ettepanek on õiguskomisjoni poolt, teine õiguskomisjoni poolt, kolmas õiguskomisjoni poolt, neljas õiguskomisjoni poolt, viies õiguskomisjoni poolt, kuues õiguskomisjoni poolt, seitsmes õiguskomisjoni poolt, kaheksas õiguskomisjoni poolt, üheksas õiguskomisjoni poolt, kümnes õiguskomisjoni poolt, 11. õiguskomisjoni poolt, 12. õiguskomisjoni poolt, 13. Eesti Keskerakonna fraktsiooni poolt ja arvestatud sisuliselt, 14. õiguskomisjoni poolt ja 15. õiguskomisjoni poolt.

Eelnõu 80 teine lugemine on lõppenud.

5. 14:37 Veeseaduse muutmise seaduse eelnõu (82 SE) kolmas lugemine

14:37 Esimees Eiki Nestor

Nüüd alustame Vabariigi Valitsuse algatatud veeseaduse muutmise seaduse eelnõu 82 kolmandat lugemist. Avan läbirääkimised. Ivari Padar Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel, palun!

14:37 Ivari Padar

Lugupeetud kolleegid! Kuna veeseaduse muutmine tekitas saalis teisel lugemisel elevust, näiteks sõna "sõnnik" pani saali kihama, siis ma mõtlesin, et räägin mõne sõna sellest eelnõust, mis kujutab endast üht pikalt kujunenud kompromissi. Selle eelnõu peaeesmärk on reguleerida valdkonda, mis puudutab põllumajandust ja põllumeeste käitumist. Euroopa Komisjon on alustanud meie suhtes rikkumismenetlust ja ma arvan, et asja eest. Seda ei saa hukka mõista. On viidatud tõsiasjale, et meie, kes me oleme Euroopa Liidu fondide raha investeerinud ja lubanud veel investeerida puhtasse vette, peame igas mõttes käituma niimoodi, et puhas vesi ohtu ei satuks. Teiste sõnadega me ei saa ehitada kaevu ja käia samal ajal selle kaevu peal kükitamas ka.

Üks on selge: kõikides vee kvaliteedi hädades ei saa süüdistada põllumehi, küllap mõjutavad veekeskonda teisedki valdkonnad. Samas väidan, et kui siin teisel lugemisel öeldi, et põllumajandus suretatakse viimseni välja, siis see kindlasti õige ei ole. Me peame vaatama, milliseks on meie põllumajandus arenenud, ja tõele näkku vaadates just Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika kiiluvees. Meil on hästi kontsentreerunud põllumajandustootmine. See kontsentratsioon on ühelt poolt kindlasti taganud väga suure efektiivsuse, aga teiselt poolt kaasa toonud ka nähtuse, mille nimi on punktreostus või ühe koha reostus. 1970-ndate keskpaigas sai sotsialistliku töö kangelaseks selle eest, et karjalt lüpsiti 4000–4500 kilo piima aastas. Leida Peips sai sotsialistliku töö kangelaseks, lüpses lehmalt vist keskmiselt 4000 kilo, Rosalie Kirjanen umbes 4500 kilo. Praegu on keskmine piimaand 8000 – 10 000 kilo ringis. Iga kilo piima tähendab neli liitrit vett, sellega tuleb arvestada. Või räägime nõukogudeaegsest teraviljakasvatusest. Nõukogudeaegne teraviljasaagi tipp oli 800 000 tonni ringis ja vilja kasvatati märksa suuremal pinnal kui praegu. Selle aasta rekord tuleb 1,5 miljoni tonni lähedale. Üldiselt on selge, et põllumajandusel on veesaastes oma roll olemas, aga põllumehi ei saa lõputult kogu selles asjas süüdistada.

Igal juhul on niimoodi, et kui see eelnõu oli eelmisel aastal tollases Põllumajandusministeeriumis kooskõlastamisel, siis saadeti see Keskkonnaministeeriumisse tagasi 46 märkusega. Me ei saanud eelnõuga rahul olla. Nüüd on saavutatud suur kompromiss ja vaja on eelnõu seadusena vastu võtta. Samas on eri tasanditel ära märgitud mõned teemad, mis tuleb selle seaduse vastuvõtmise järel uuesti läbi vaadata ja mille pärast ongi järgmise aasta alguses uuringud tulekul. See on kokku lepitud ja

seletuskirjas ära mainitud. Kordan siin ka üle mõned punktid, millega tuleb edasi tegeleda. Kindlasti vaadatakse üle suure lämmastikutarbega kultuuride sõnnikuga väetamise piirang. Ka arutatakse veel mulla toitainete sisalduse määramise aluseid, sest mullaproovide nõue on mitme keskkonnatoetuse puhul toetatav nõue ja seal ei tohi tekkida kattuvust. Palun kolm minutit juurde!

14:42 Esimees Eiki Nestor

Palun, lisaaega kolm minutit!

14:42 Ivari Padar

Kas rohkem ei saa?

14:42 Esimees Eiki Nestor

Rohkem ei saa.

14:42 Ivari Padar

Üks teema puudutab karjatamist. Praegu on mererandadel lubatud karjatada ilma piiranguteta. Aga lisaanalüüsi tahavad karjatamise piirangud siseveekogude läheduses ja maaülikoolist ongi tulemas analüüs, millistel tingimustel tuleks siseveekogude ääres loomi karjatada. Oleme ausad, kohati võib sellest tekkida päris suur reostamise oht.

Nii et igal juhul tuleb selle seadusega edasi minna: see tuleb vastu võtta ja seejärel selle kallal edasi töötada. Niisugune on minu soovitus. Täna teid!

14:43 Esimees Eiki Nestor

Rohkem sõnavõetusoove ei ole. Juhtivkomisjon on teinud ettepaneku panna seaduseelnõu 82 lõpphääletusele.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud veeseaduse muutmise seaduse eelnõu 82. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 82 vastuvõtmise poolt oli 51 Riigikogu liiget, vastu 15 ja erapooletuid 2. Veeseaduse muutmise seadus on vastu võetud.

6. 14:46 Tagatisfondi seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (119 SE) kolmas lugemine

14:46 Esimees Eiki Nestor

Järgmine päevakorrapunkt on Vabariigi Valitsuse algatatud Tagatisfondi seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 119 kolmas lugemine. Avan läbirääkimised.

Läbirääkimiste soovi ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on viia läbi eelnõu 119 lõpphääletus.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Tagatisfondi seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 119. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 119 seadusena vastuvõtmise poolt on 72 Riigikogu liiget, vastu ei ole keegi ja erapooletuid on 4. Tagatisfondi seaduse muutmise ja sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise seadus on vastu võetud.

7. 14:47 Euroopa Liidu liikmesriigist ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise seaduse muutmise seaduse eelnõu (117 SE) kolmas lugemine

14:47 Esimees Eiki Nestor

Alustame Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa Liidu liikmesriigist ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 117 kolmandat lugemist. Avan

läbirääkimised. Kõnesoove ei ole. Komisjoni ettepanek on viia läbi lõpphääletus. Austatud Riigikogu, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Euroopa Liidu liikmesriigist ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise seaduse muutmise seaduse eelnõu 117. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Eelnõu 117 vastuvõtmise poolt oli 74 Riigikogu liiget, vastu ei olnud keegi ja erapooletuid ka ei olnud. Euroopa Liidu liikmesriigist ebaseaduslikult väljaviidud kultuuriväärtuste tagastamise seaduse muutmise seadus on vastu võetud.

8. 14:49 Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu (140 SE) teine lugemine

14:49 Esimees Eiki Nestor

Algab Vabariigi Valitsuse algatatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu 140 teine lugemine. Ettekandja on kultuurikomisjoni esimees Laine Randjärv. Palun!

14:49 Laine Randjärv

Austatud juhataja! Head kolleegid! Eelnõu 140 teise lugemise ettevalmistus oli kultuurikomisjonis sisulisel arutelul kolmel korral: 8., 10. ja 15. detsembril. 14. detsembri istungil sisuliselt teemat ei arutatud, küll aga menetlemise käiguga seonduvaid küsimusi. 8. detsembril kuulati kohalike omavalitsuste liitude esindajaid, kes tutvustasid komisjonile oma seisukohti. Linnade liidu esindaja märkis, et eelnõu ettevalmistamise ajal ministeerium omavalitsuste esindajatega läbirääkimisi ei pidanud, mistõttu omavalitsuste esindajad eelnõu ei kooskõlastanud. Eesti Maaomavalitsuste Liidu esindaja viitas samuti haridustoetuse läbirääkimiste protsessi puudustele. Rahulolematud oldi investeeringukomponendi kadumise pärast, ehkki mõndi, et õpetajate palga tõus on ka oluline. Tartu Linnavalitsuse esindaja sõnul võttis Tartu investeeringukomponendi kasutusele tugispetsialistide teenuse tagamise toetamiseks, mida seadus käesoleva aasta algusest ka võimaldas. Minu küsimusele, kas omavalitsused toetaksid seda, kui toetuse komponente oleks peale õpetajate palkade võimalik kasutada ka muude koolipidamisega seotud kulude katteks, vastas Tartu Linnavalitsuse haridusosakonna juhataja Riho Raave, et selline lahendus toetaks koolipidajaid. Mihkel Raua küsimusele investeeringukomponendi kaotamise kohta ning selle asenduseks mõeldud struktuurifondide rahastuse kasutatavuse kohta vastasid külalised, et nimetatud struktuurifondide meede on ette nähtud koolivõrgu korrastamiseks ja sisuliselt koolimajade lammutamiseks ning et üle poole 240 miljonist eurost on mõeldud riigigümnaasiumide võrgu rajamiseks. Omavalitsuste puhul pole mitmed tegevused abikõlblikud ning samuti tuleb arvestada omafinantseeringu vajadust.

Järgnes arutelu gümnaasiumivõrgu tuleviku üle üldisemalt ning omavalitsuste finantsilise seisu üle. Leiti mõistlik olevat, et riik võtaks edaspidi vastutuse gümnaasiumide ülalpidamise eest tervikuna ning põhihariduse eest vastutaks kohalik omavalitsus. Mina avaldasin arvamust, et eelnõu menetlemise käigus tuleb leida paindlikumaid lahendusi haridustoetuse komponentide kasutamiseks kooli vajadusi silmas pidades.

10. detsembril vaatas kultuurikomisjon läbi eelnõu 140 muudatusettepanekud. Kultuurikomisjoni esimees tutvustas komisjoni võimaliku muudatusettepaneku sõnastust, mis oli vormistatud teisipäeval, 8. detsembril toimunud istungi arutelu põhjal. Muudatusettepaneku kohaselt oleks vallal või linnal õigus kasutada direktorite ja õppealajuhatajate töö eest maksmiseks ning täienduskoolituse ja õppekirjanduse kulude katmiseks eraldatud toetust paindlikumalt ka õpetajate palkade maksmiseks ning muude kooli õppekava täitmiseks ja koolipidamiseks vajalike kulude katmiseks. Samas jättis muudatusettepanek õpetajate tööjõu kasutamise kulude katmiseks eraldatud toetuse ainult nende kulude katmiseks.

Mihkel Raud esitas Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni seisukoha, et riigieelarvelist toetust ei tohiks olla võimalik kasutada investeeringuteks, piltlikult öeldes lagede värvimiseks. Komisjon arvestas seda seisukohta. Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioonil oli ka teine seisukoht, et täienduskoolituseks mõeldud toetust ei tohiks vald või linn kasutada muude kulude katteks. Pakuti sõnastust, et õpetajate, direktorite ja õppealajuhatajate täienduskoolituse kulude katmiseks eraldatud

toetust kasutatakse ainult sihtotstarbeliselt ning palkade ega tugispetsialistide toetuseks seda kasutada ei tohi. Selle üle oli komisjonis tõsine arutelu, sest eelnõu algatamise eesmärk oli leida vahendid õpetajate palga tõstmiseks ning ettepanek piirata võimaliku täienduskoolitusest üle jääva raha kasutamist ainult ühe otstarbega tekitas palju küsimusi.

Haridusministeeriumi esindaja selgitas, et Vabariigi Valitsuse 2015. aasta 13. veebruari määrus, mis haridustoetuse kasutamise korda praegu reguleerib, võimaldab pedagoogilisele personalile täienduskoolituskulude arvel palka maksta, kui täienduskoolituse vajadus on kaetud. Ta juhtis tähelepanu, et muudatuse kavandamisel tuleks arvestada, et uus korraldus ei muutuks senisest paindumatumaks. Mailis Reps tegi ettepaneku kaaluda võimalust, et täienduskoolituse summasid võiks kasutada nii tugiteenuste kui ka õppevahendite kulude katmiseks, kui seda peetakse otstarbekaks olukorras, mil täienduskoolituse vajadus on kaetud ja õppevahendite kohta seadusega kehtestatud nõuded täidetud. Mina toonitasin, et kavandatav muudatus peab olukorra kohalikele omavalitsustele paindlikumaks muutma ning et omavalitsusi tuleb nende otsuste tegemisel usaldada. Suurem paindlikkus haridustoetuse kasutamisel võimaldab KOV-idel koolielu paremini korraldada.

Samuti selgitati, kui oluline on, et koolid saaksid raha otstarbekalt ja vajaduspõhiselt kasutada nii õpetajate palkade kui ka tugiteenuste kulude katmiseks. Kultuurikomisjoni muudatusettepaneku kohaselt annaks seadus võimaluse koolidele haridustoetusena täienduskoolituse ja õppevahendite kulude katteks eraldatud vahendeid kasutada ka tugispetsialistide ja õpetajate palga maksmiseks. Samas koolilõunatoetust saab koolipidaja ka edaspidi kasutada üksnes sihtotstarbeliselt.

Muudatusettepanekuga nr 1 antaksegi koolipidajatele ja kohalikule omavalitsusele rohkem vabadust. Arutelu käigus sõnastati muudatusettepanek selle põhimõtte järgi ümber ja hääletamisel otsustati seda arvestada täielikult: poolt oli 9 komisjoni liiget, vastu 1, erapooletuid 1.

Muudatusettepaneku nr 2 esitas Rahandusministeerium ning see puudutab § 1 sõnastust ning viidet eurovahenditele. Ettepanek leidis komisjoni konsensusliku heakskiidu. Keskerakonna fraktsiooni tehtud muudatusettepanekud nr 3 ja 4 puudutasid investeringukomponendi kasutamise taastamist munitsipaalkoolidele. Komisjoni hääletusel ei leidnud muudatusettepanek nr 3 toetust ja ettepanekut nr 4 arvestati osaliselt. Samuti ei leidnud toetust ettepanek nr 5, mille sisuks oli taastada investeringukomponent erakoolidele. Tehti ka menetluslikud otsused, mis ma loen ette oma ettekande lõpus.

14. detsembril otsustati muudatusettepanekuid ja menetluslikke otsuseid arutada ka järgmisel komisjoni istungil, mis peeti 15. detsembril. 15. detsembril toimus komisjonis põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu 140 esimese ja teise lugemise menetlusdokumentide lõpliku sõnastuse täpsustamine ning heakskiitmine. Täienduskoolituseks ettenähtud vahendid jäeti praegu kehtiva seadusega määratletud staatusesse. Muudeti normitehnilist sõnastust, et täpsustada lõikude arvu kõne all olevas muudetavas paragrahvis. Sõnastust otsustati sel kujul toetada täielikult: poolt oli 6 komisjoni liiget, vastu 1, erapooletuid 2.

Eelnõu 140 kohta tehti kultuurikomisjonis 10. detsembril järgmised menetlusotsused: teha ettepanek võtta eelnõu teine lugemine täiskogu istungi päevakorda 16. detsembril 2015, teha ettepanek teine lugemine lõpetada (poolt 6 komisjoni liiget, vastu 5), saata eelnõu kolmandale lugemisele, kui teine lõpetatakse (poolt 6 komisjoni liiget, vastu 5), ning teha ettepanek viia läbi eelnõu lõpphääletus (poolt 6 komisjoni liiget, vastu 5). Tänan!

14:56 Esimees Eiki Nestor

Küsimused ettekandjale. Mailis Reps, palun!

14:57 Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea kultuurikomisjoni esinaine ja ettekandja, kõigepealt suur aitäh väga detailse ülevaate eest, mis kolmel istungil toimus! Aga selge on, et tegelikult võetakse eelnõuga 140, kui see seaduseks saab, kohalikele omavalitsustele investeringukomponent ehk raha ära. Põhiolemuselt on kõige suurem vaidlus selle üle, et kohalike omavalitsuste otsustusvabadust järjekordselt vähendatakse ja samal ajal võetakse ka reaalselt raha vähemaks. Üks kõige huvitavamaid lauseid, mida ma olen selle kommentaariks kuulnud, on lause, et tegelikult kohalikul omavalitsusel raha justkui ei vähene, lihtsalt ridu muudetakse. Kuidas te juhtivmenetlejana seda näete?

14:57 Laine Randjärv

Suures plaanis tuleb öelda, et seesama 2,6 miljonit tööpoolest liigub n-ö ühe rea pealt teise peale. Selles mõttes on teie viidatud lause tõele küllaltki lähedal. Tegelik olukord on tööpoolest selline, et investeeringukomponent ei sisaldanud endas mitte ainult investeeringutega seonduvat, vaid ka võimalust maksta tugiteenuste osutajatele. Praegu muutub olukord kehvemaks nendel kohalikel omavalitsustel, kellel on võetud laen või tehtud pikaajalised lepingud RKAS-iga ja kes said investeeringukomponendi arvel neid summasid maksta. Kui see raha aga liigub pedagoogide ja võimaluse korral ka tugiteenuste osutajate palga toetuseks, siis inimesed, kes töötavad selle omavalitsuse koolides, saavad ju kõrgemat palka.

Kohalik omavalitsus peab leidma muude ridade arvel oma eelarvest raha laenude ja liisingute maksmiseks ning ehk ka muude lepinguliste kohustuste täitmiseks. Ent kindlasti saab omavalitsus osaliselt tuge – ka eurofondidest tuleb raha põhikooli- ja gümnaasiumivõrgu korrastamiseks. Ei saa küll öelda, et seejuures peetakse silmas täpselt sama sihtotstarvet, aga eks eelarvete tegemine kohalikus omavalitsuses seisnebki balansi leidmises eelarveridade vahel. Kui kusagile tuleb kulusid juurde, siis tuleb muude kuluartiklite arvel neid väljamakseid ikkagi teha.

15:00 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

15:00 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud ettekandja! Tuleb otse öelda, et kohalike omavalitsuste tulubaasi vähendatakse 2,6 miljoni euro võrra, mille võrra nad peavad oma tavalisi kulusi vähendama. Mul on kurb meel, et kultuurikomisjon mõtleb ainult riigikeskselt. Ma küsin sellist asja, et see oli ka üks võimalus, mille kaudu võib-olla oli võimalik lasteaiaõpetajate ja tugispetsialistide palka tõsta. Ega euroinvesteering karpi või majasse ei asenda ju seda kohalike omavalitsustelt äravõetavat raha. Miks te komisjonis niimoodi teete? Kohalik omavalitsus ja riik – kuidas näiteks Tartu linn ikkagi suudab oma kulusid katta, kui neil jääb puudu paarsada tuhat eurot?

15:00 Laine Randjärv

Mul on hea meel, et te muretsete Tartu linna pärast. Põlva on Tartule küllaltki lähedal, võib-olla käivad ka Põlvast lapsed Tartus koolis, nii et selles mõttes ma mõistan täiesti teie muret. Vastab tõele, et ega euroraha ei asenda investeeringukomponenti, seda ma just oma eelmises vastuses tunnistasin. Küll aga tuleb öelda, et kuna ka praegune seaduse sõnastus võimaldab maksta tugiteenuste eest, siis on kohalikul omavalitsusel võimalik hea majandamise korral katta neid tööjõukulusid, mis tänasel päeval tema kanda on. See ei ole ka praegu riigi kohustus. Selle eelnõu muudatusettepanekusse on selgelt kirjutatud, et tugiteenuste osutamise eest maksmiseks on võimalik kasutada vabu vahendeid teatud ridade arvel – ma ei hakka seda kõike ette lugema, see on nii pikk. Aga te näete, mille arvel tohib seda raha maksta, mille arvel ei tohi. See osaliselt siiski kergendab olukorda. Ja kui me kuulasime kohalike omavalitsuste juhte ning linnade ja maaomavalitsuste liidu esindajaid, siis nad ütlesid, et selline sõnastus neid rahuldab. Nad leiavad, et nad saavad selle kohustusega hakkama ja et Riigikogu neile sellise otsusega liiga ei tee.

15:02 Esimees Eiki Nestor

Kersti Sarapuu, palun!

15:02 Kersti Sarapuu

Aitäh, härra juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Sinu sõnavõtust koorus välja, et koolituskulude arvel on võimalik teha teisi kulusi. Seega koolituskulude kasutamine muutub paindlikuks ja kui vajalikud koolitused on kõik läbi tehtud, siis saab seda raha ka näiteks tööjõu eest maksmiseks kasutada. Kas ma eeldan valesti, et kui see paindlikkus järjest süveneb, siis äkki võetakse ka koolitussummad hariduseelarvest välja? Mida sa arvad?

15:02 Laine Randjärv

Ma pean täpsustuseks ütlema – võib-olla ma ei väljendunud oma ettekandes piisavalt selgelt –, et muudatus, mille kultuurikomisjon 15. detsembril tegi, sätestab, et täienduskoolituse raha kasutatakse

kehtivas seaduses ettenähtud korras, mis ei võimalda täienduskoolituse raha kasutada millekski muuks. Nii et teie mure on alusetu.

15:03 Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

15:03 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Hea ettekandja! Komisjonis kiideti häältega 9 poolt, 1 vastu, 1 erapooletu heaks ettepanek koolituskuludelt raamid ära võtta. Nii et koolituskulusid võib kasutada tugispetsialistide ja õpetajate palkade tõstmiseks. Siis puhkes isand Ossinovski kõva telefonisõda – helistati ühele, teisele, kolmandale ja neljandale. Läks mööda kaks päeva, ja seesama komisjon, kes enne hääletas ühtpidi, hääletas teistpidi ja koolituskuludele pandi raamid tagasi. Nüüd on küsimus, kelle jaoks seda mängu mängitakse. On olemas mingi kultuurikomisjon, kes nagu otsustab hariduse asju, kuid tegelikult ta mitte midagi ei otsusta. Andke andeks, kuidas on võimalik, et komisjon hääletab oma otsuse kaks-kolm päeva hiljem ringi? Palun öelge, mis on selle komisjoni otstarve! Mängigem lahtiste kaartidega!

15:04 Laine Randjärv

Komisjoni otstarve on menetleda seaduseelnõusid. Ja tegelikult on selline poliitiline debatt igati teretulnud. Igasuguses arutelus muutuvad seisukohad selgemaks ja inimesed saavad paremini aru, mida on millegi jaoks tarvis. Kultuurikomisjoni peab aga kiitma selle eest, et seda eelnõu menetledes astuti mitu sammu regulatsiooni paindlikumaks muutumise poole – seda just võrreldes eelnõuga, mis valitsusest meile Riigikokku tuli. Kui te kõrvutate neid kahte eelnõu, siis näete, et eelmisel olid palju kõvemad raamid ümber ja meil õnnestus jõuliste läbirääkimiste tulemusena osa neist sealt eemaldada.

15:05 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas, palun!

15:05 Andres Ammas

Aitäh, lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Mida tähendab õieti selle eelnõu kontekstis väljend "kooli õppekava läbimiseks vajalikud muud õppevahendid"? Mis need võiksid olla?

15:05 Laine Randjärv

Need on sellised õppevahendid, mida ostetakse koolimajja, mis on tasuta kasutamiseks ja mis ei lähe n-ö õpilasega kuhugi kaasa – näiteks ronimisköis või kits spordisaalis, arvuti või mingisugune tarvik, mida vajatakse füüsikalaboratooriumis. Ühesõnaga need on õppevahendid, mis ei ole töövihikud, õpikud ega pliitsid, mis on õpilase käes. Need on koolimajas tasuta kasutamiseks ja õppekava läbimiseks tarvilikud.

15:05 Esimees Eiki Nestor

Vaat nii. Valeri Korb, palun!

15:05 Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud kultuurikomisjoni esimees! Mind huvitab muidugi, mida ütlevad kohalikud omavalitsused pärast seda, kui me põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatused vastu võtame ja need tuleb ellu viia. Te rääkisite, et kaotavad need kohalikud omavalitsused, kes on võtnud laenu. Võib-olla kommenteerite, kui palju neid kohalikke omavalitsusi on.

15:06 Laine Randjärv

Tuleb öelda, et need on suuremad kohalikud omavalitsused. Ma ei hakka praegu tervikloetelu ette lugema, sest ma võin eksida, aga neid on üle viie ja alla kümne. Suuremas osas kohalikes omavalitsustes on see investeringukomponent laiali jagatuna väike olnud. Seda raha, millest me räägime, on tegelikult 2,6 miljonit eurot. Kui me jagame selle rohkem kui 200 kohaliku omavalitsusega, siis ei ole summa ühegi kohaliku omavalitsuse kohta liiga suur. Samas pean ütleva, et väikestes

omavalitsustes on ka 10 000 eurot väga suur raha ja kindlasti ühe koolimaja ülevärvimiseks, krohvimiseks, katuse parandamiseks või akende vahetamiseks on see oluline summa. Aga jah, suurusjärgud on sellised.

15:07 Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid, palun!

15:07 Jaanus Karilaid

Aitäh juhatajale! Hea ettekandja! 2010. aastast on meil Riigikohtu lahend, mis näitab, et riik ei ole paika pannud kohalike omavalitsuste ülesandeid ega rahalisi vahendeid. Aasta on 2015, Riigikohtu lahend on siiamani riigi poolt rakendamata. Kas see võib olla üks põhjus, miks keskvalitsus suhtub nii üleolevalt kohalikesse omavalitsustesse ja võtab neilt raha ära, kui on vajadus? Kas see võib olla üks põhjus?

15:07 Laine Randjärv

Ma ei oska öelda, kas see konkreetne eelnõu on ajendatud teie osutatud olukorrast või sellest kohtulahendist, selle arvestamata jätmisest või poolikust arvestamisest. Päris kindlasti on eelnõu aga seotud sellega, et on soovitud tõsta õpetajate palka.

15:08 Esimees Eiki Nestor

Aadu Must, palun!

15:08 Aadu Must

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea komisjoni esimees! Minul tekkis selle päevakorrapunkti arutelul suur küsimus iseenda rollist, Riigikogu rollist ja komisjoni rollist. Normaalses ühiskonnas töötab Riigikogu välja poliitikat, täitevõim viib selle ellu. Praegu me oleme sukeldunud pisiregulatsioonidesse, mis normaalses riigis peaksid olema täitevõimu pädevuses. Erandeid on siis, kui me ei usalda oma täitevõimu või on muud erilised põhjused. Ma ei olegi aru saanud, miks me kapseldume piasiasjadesse, mis ei muuda poliitikat, vaid tähendab siltide vahetust. Kas me saame oma ministeeriume, oma täitevõimu usaldada või ei saa?

15:09 Laine Randjärv

Aitäh! Mina tahan usaldada nii meie täitevõimu kui ka kohalikke omavalitsusi. Aga praegu me oleme olukorras, kus regulatsioon on olnud küllaltki sihipäraselt suunatud ja raha on olnud n-ö sahtlites väga tugevalt kinni. Tahame liikuda paindlikuma regulatsiooni poole, kus hariduskomponendi sees oleks vabamalt otsustatav kõik, nii direktorite-õppealajuhatajate palgad, õppevahendid, täienduskoolitus, õppekirjandus kui ka kaugemas perspektiivis õpetajate palgad. Miks ei peaks saama kohalik omavalitsus seda kõike ise otsustada, kui on ette antud õpetajate palga alammäär? Ma esindan seda seisukohta, et me liigume selles suunas. Ainult et suur tükk ajab suu lõhki ja ühe korraga ei ole võimalik seda ampsu võtta. Me teeme seda väikeste sammude kaupa, aga seda kindlameelsemalt.

15:10 Esimees Eiki Nestor

Andres Ammas, palun!

15:10 Andres Ammas

Aitäh, lugupeetav eesistuja! Lugupeetav ettekandja! Kui ma käimasolevast arutelust olen õigesti aru saanud, siis eelnõu menetlemise käigus komisjoni liikmete seisukohad muutusid lühikese aja jooksul suhteliselt palju. Koolitustegevus on teatavasti väga suur äri. Kindlasti leidub koolitajate seas osavaid ja jõulisi lobiste. Kas te tajusite eelnõu menetlemise käigus komisjonis nende lobistide mõju, eeskätt vist komisjoni sotsiaaldemokraatidest liikmeile?

15:10 Laine Randjärv

Aitäh! Ma usun, et pole kohane ühte koalitsioonipartnerit lobistiks nimetada, koalitsioonis peab konsensusele saama kõigi kolme osapoolega. Praeguses seisus ma arvan, et seda põhimõtet võiks järgida nii kaua, kuni käed on löödud, kuni mehe sõna on antud. Eelnõu üle diskuteerides ja üksteisele

veel paremini oma seisukohti selgitades leiti kuldne kesktee: jäid ära ultimaatumid, jäi küllaltki pehme sõnastus, mis ei keela ega käsi, vaid annab võimaluse täienduskoolituse korraldada. Täienduskoolituse raha oli 3% haridussummadest, eelmise ministri ajal viidi see 1% peale. Põhimõtteliselt on selle kompensatsiooniks eurovahenditest makstav koolitusraha 25 miljonit eurot aastani 2020.

15:12 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

15:12 Peeter Ernits

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Eile kuulsime siin teaduse- ja innovatsiooniteemalisel arutelul, et valitsus püüab keeta suppi kuldmune munevast kanast. Jutt oli ainult 10 miljonist. Täna käib arutelu mingi näruse 2,6 miljoni pärast. Tartu linnapea Urmas Klaas on väljendanud oma selget vastuseisu sellele olukorrale. Mis näoga te nüüd oma erakonnakaaslastele Urmas Klaasile otsa vaatate?

15:12 Laine Randjärv

Mina vaatan Urmas Klaasile otsa rõõmsa näoga. Kindlasti on selle eelnõu sõnastus või mõte muutunud võrreldes selle variandiga, millele reageeris Urmas Klaas. Urmas Klaas reageeris täiesti õigustatult selle peale, et investeringukomponent võetakse ära ja suunatakse paindumatult õpetajate palkadeks. Praegune mõte on niisugune, et selle raha arvel on võimalik tasustada ka tugiteenuste osutamist, ja see plaan kohalikke omavalitsusi rahuldab. See rahuldab ka Tartu linnapead Urmas Klaasi.

15:13 Esimees Eiki Nestor

Marika Tuus-Laul, palun!

15:13 Marika Tuus-Laul

Aitäh, austatud eesistuja! Hea ettekandja! Kultuurikomisjon tegi muudatusettepaneku, mis lubab kasutada n-ö õpikute ja töövihikute raha ka tugiteenuste eest maksmiseks. Kas teie meelest peaks seda raha üldse üle jääma? Minu teada tuleb sellest alati puudu, nagu näitab konkreetne koolielu.

15:14 Laine Randjärv

Huvitav, missugune konkreetne koolielu seda näitab? Oleks huvitav lugeda mõnda täpset aruannet selle kohta, kus on niisugune väide sees. Kohalike omavalitsuste juhid on just öelnud, et nad ei pea igal aastal ostma täiesti uut õppekirjandust, vaid võib kasutada ka raamatukogus olevaid õpikuid. Iga õpikut saab kasutada paar-kolm aastat. Igal aastal ei ole tarvis osta kõiki uusi õppevahendeid. See on õppevahendite ratsionaalne kasutamine. Kui õppevahendite n-ö sahtel või rida oleks täiesti kinni, nii et mitte midagi muud kui ainult õppevahendeid selle raha eest hankida ei tohiks, siis juhtuks niisugune asi, et aasta lõpus ostetakse kohustuslikus korras mingisugune hulk näiteks pliiatseid, värve ja kaarte kokku, et see raha ära kasutada. Praegune regulatsioon võimaldab raha efektiivsemalt kasutada. Ei ole tarvis nagu nõukogude ajal kehtinud fondide ja limiitide korral kõike kuni viimaseeni ära kasutada.

15:15 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

15:15 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Ma vaatan, kui kiiresti teie poliitilised arusaamad muutuvad. On selge, et riigilt palka saavate õpetajate palga tõstmise poliitilise lubaduse täitmise nimel te vähendate kohalike omavalitsuste tulubaasi. Sellega te vähendate aga ka võimalust maksta lasteaiaõpetajatele ja huvikoolide õpetajatele normaalset palka. Hiljaaegu te seisite siin Riigikogu ees sõna võttes väga tugevalt selle eest, et muusikakoolide õpetajad saaks rohkem palka. Samas tõmbate nüüd sisuliselt muusikakoolide õpetajate lootuse tolle 2,5 miljoniga maha. Miks te seda teete?

15:15 Laine Randjärv

See ei vasta kindlasti tõele. Investeringukomponendi arvel ei ole kunagi plaanitud maksta kohalikele omavalitsustele raha, et nad saaks oma muusikakoolide, kunstikoolide ja spordikoolide õpetajatele

palka maksta. Investeeringukomponendi arvel oli plaanitud katta üldkoolide investeeringud ja tugiteenuste tasu. Ega me uisapäisa neid otsuseid ei teinud. Me kuulasime kohalike omavalitsuste esindajaid, kellel olid volitused esindada nii linnu kui ka kõiki maaomavalitsusi. Need pädevad esindajad käisid meiega mitmel korral kohtumas ja kinnitasid, et praeguseks kujunenud sõnastus rahuldab neid. Me lähtusime kogu aeg soovist partneritega läbi rääkida ja teha selliseid otsuseid, mis on enam-vähem sobilikud mõlemale poolele. Ega keegi ei saa öelda, et ilmtingimata kõik otsused peaksid rahuldama sada protsenti inimesi. Raha on alati vähe. Küsimus on prioriteetides. Praegu on prioriteediks üldkoolide õpetajate palgad.

15:17 Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

15:17 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Hea Laine! Koolitusraha on õpikute rahaga võrreldes täpes. Üks viimaseid uuringuid, mis Haridus- ja Teadusministeerium teinud on, on koolikoti raskuse uuring. Selles on kirjas, et koolikott peaks kaaluma alla viie kilo ja kindlasti peaks see sisaldama elektroonset lugerit. Kas te ei tunne siin natuke sellist lõhna, et isand Ossinovskile või isand Ligile on juurde astunud keegi lobist, kellel on terve ladu lugereid täis ja tal pole neid kuskile panna? Nüüd tehti õpikute raha raamid lahti ja ülevalt tuleb järgmine käsk, et õpikute raha tuleb kasutada lugerite ostmiseks. Minul on kahtlane tunne, et see võib väga hästi muutuda, sellepärast et enne te panite natuke definitsiooniga mööda – õpikute raha ei saa koolis mitte kunagi millegi muu peale kulutada kui õpikute peale. Kui just ei vassita.

15:18 Laine Randjärv

Suur tänu! Vaat lugerite ja lobistide koha pealt jään vastuse võlgu. Minuga keegi konkreetset rääkimas pole käinud. Ma küll tean ühte isikut, kes on suur lugerite fänn olnud, aga enam ta aktiivses poliitikas ei osale ja vaevalt et ta siis ka lobistamisega tegeleb. Ent talle lihtsalt meeldisid lugerid, vaevalt et tal neid kusagil tagataskus hulgi leidub. Lugerite teemal komisjonis arutelu ei toimunud.

15:18 Esimees Eiki Nestor

Marika Tuus-Laul, palun!

15:18 Marika Tuus-Laul

Aitäh, hea eesistuja! Hea ettekandja! Minule meenub, et halval Vene ajal sai laps õpiku ja see oli tema oma. Ta sai seda kasutada ka järgmisel aastal ja võib-olla hiljemgi – see jäi talle. Minulgi on alles mitu kunagist õpikut ja ma arvan, et ka teist paljudel. Kui me praegu läheme niimoodi emotsioonitult edasi ja meie lapsed on justkui ainult robotid, siis see ei ole vahest päris õige. Tegelikult on õppevahenditega nii, et õpetajad näevad vaeva ja paljundavad neid, õppevahendite ei jätku. Ei ole nii, et seda raha jääb üle – seda võib teile iga kooli õpetaja öelda. Miks me teeme nii, et tõstame raha kogu aeg ühest taskust teise? Ja mitte ainult hariduses – ükskõik mis eluvaldkonda vaatad, kas või sotsiaalselt, seal on täpselt samuti, et kehtib ikka vaid Exceli tabel.

15:19 Laine Randjärv

Kõikide eluvaldkondade kohta on mul raske arvamust avaldada, ma ei pea ennast kõikides eluvaldkondades nii kompetentseks nagu teie. Mis puutub raamatukogu raamatutesse nõukogude ajal, millele te viitasite, siis mina küll ei võtnud raamatukogust endale neid raamatuid koju, mina tagastasin need igal kevadel. Kui ma järgmisel sügisel järgmise klassi raamatud sain, siis ma nägin, et vähemalt viis-kuus õpilast oli neid juba laenutanud. Mis puutub paljundamisse, siis selle eest vastutab iga õpetaja ise. Seal on tegemist autorikaitsega. Aga kindlasti on võimalik kasutada töövihikute materjali, mis on internetis. Meil on e-riik ja järjest rohkem on klassides internetipõhist töötamist. Usun, et interneti materjalide puhul on kõik autorikaitsega seonduv läbi räägitud, ja see, kuidas e-tarvikuid klassides kasutada, on samamoodi seaduses sätestatud.

15:20 Esimees Eiki Nestor

Mailis Reps, palun!

15:20 Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Kindlasti on siin üsna palju küsimusi seoses olukorraga, kus meil tegelikkuses ei ole kulutustele katet. Investeeringutelt võetakse raha ära, aga tugiteenustele meil tegelikult raha juurde ei ole anda. Ma arvan, et Tarmo Tamme küsimus oli väga õigustatud – see 2,5 miljonit tuleb nüüd kohalikel omavalitsustel kuskilt leida. Ja selge on, et kohaliku omavalitsuse tulubaas on nagu tekk, mida ühelt poolt ja teiselt poolt sikutatakse, kuna see peab katma lasteaiaõpetajad, huvikoolid ja kõik muu. Aga siin puhkes huvitav diskussioon õppevahendite üle. Võin teile kinnitada, et kümme aastat tagasi, kui me õppevahendite summa umbes kolmekordseks tõstisime – muuseas, see otsus sündis teiega koostöös –, siis oli arvutuskäik selline, et õppevahendite, sh õpikute ja töövihikute kulutused said minimaalselt kaetud. Kust nüüd selline optimism, et praeguseks on see summa nii suur, et raha jääb üle?

15:21 Laine Randjärv

Aitäh! Mina arvan, et kümne aastaga on palju vett merre voolanud. Kindlasti on tehnoloogiavaldkonnas toimunud suur areng ja mitte kõik õppematerjalid ei ole ilmingimata paberil – paljusid asju saab õppida interneti kasutades. Siin on kindlasti üks kokkuhoiu võimalus. Samas usun, et praegu on õppevahendite kulurea kasutus paindlikum, raha kasutatakse efektiivsemalt ja ratsionaalsemalt ega püüta ilmingimata kõike ära kulutada. Enne oli konkreetne summa kindlate raamidega sahtlis ja seda ei tohtinud millekski muuks kulutada. Siis ehk kasutatigi summad viimase sendini ära, sest midagi pidi ju selle rahaga tegema, kui muuks ei saanud seda tarvitada. Aga see on minu oletus. Ma ei pane kindlasti kellelegi n-ö märki otsaette, et ta on seda raha nii või teisiti kasutanud. Suures plaanis mina usaldan nii koolijuhte, kes teevad otsuseid, kui ka kohalikke omavalitsusi, kes tegelikult võiksid saada võimaluse otsustada paindlikumalt haridusvaldkonna raha üle, mis on väga suur summa. Mõnes omavalitsuses moodustab see veidi üle poole, mõnes isegi veel suurema osa kogu linna või valla eelarvest. Seetõttu ma leian, et meie praegune samm on küll väike, aga siiski esimene kindel samm teel paindlikuma rahastussüsteemi või rahastusmudeli suunas.

15:23 Esimees Eiki Nestor

Peeter Ernits, palun!

15:23 Peeter Ernits

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Me oleme harjunud siin saalis omavalitsustest teerulliga üle sõitma. Küsingi nüüd, kuidas selle eelnõuga on. Mitu protsenti omavalitsustest kiidab selle heaks? Äkki nimetate ka mõne konkreetse omavalitsuse?

15:23 Laine Randjärv

Räägitud on konkreetset Tartu, Pärnu ja Viljandiga. Samas ma ei taha öelda, et nad kiidavad selle ilmingimata heaks. Suures plaanis ei olda rõõmus. Ei öelda, et te võtsite meilt raha ära, küll on tore! Aga nad mõistavad olukorda. Nagu ma ütlesin, komisjonis olid linnade liidu ja maaomavalitsuste liidu esindajad ning nende kaudu me saime informatsiooni, et liikumine selles suunas neid üldiselt pigem rahuldab. Ja enne me otsuseid ei langetanud, kui olime nad ära kuulanud.

15:24 Esimees Eiki Nestor

Igor Gräzin, palun!

15:24 Igor Gräzin

Aitäh väga sisuka ettekande eest! Kõige olulisem nähtavasti on see, et raha hakkab tõepoolest sahtlist välja tulema ja üha rohkem sahtlite vahel ringi liikuma. See annab nii kohalikele omavalitsustele kui ka koolijuhtidele võimaluse oma tööd senisest veel paremini teha. Aga mulgi tekkis mure seoses lugeritega ja ka selle vähese rahaga, millest Mailis rääkis. Tekib ahvatlus toota üha odavamaid õpikuid, sh lugereid. See tähendab seda, et õpiku kvaliteet langeb kõvasti. Luger ei ole pedagoogiliselt vastuvõetav informatsiooni jagamise viis, nagu ka suurem osa interneti vahendatavast õppematerjalist on pedagoogiliselt alaväärtuslik. Küsimus: kas me oleme võimelised pidurdama seda odavnemise tendentsi, mis väljendub tehnilistes rumalates õppevahendites?

15:25 Laine Randjärv

Ma usun, et kultuurikomisjonil ei tule mitte kunagi arutada oma istungil turumajanduse pidurdamise teemat.

15:25 Esimees Eiki Nestor

Dmitri Dmitrijev, palun!

15:25 Dmitri Dmitrijev

Aitäh, austatud Riigikogu esimees! Lugupeetud ettekandja! Tulen tagasi väite juurde, et kohalike omavalitsuste ja nende esindusorganisatsioonide vastuseis ei olnud kuigi suur. Kui ma loen Eesti Linnade Liidu ja Eesti Maaomavalitsuste Liidu pöördumist, siis näen, et nad ikkagi ei ole nõus põhimõttega, et õpetajate palga tõusu kulude katteks soovitakse kasutada seni kohalikele omavalitsustele hariduse infrastruktuuri kulutuste, sh investeringutega seotud omaosaluse katteks kavandatud vahendeid. Kas ei oleks õiglasem anda kohalikele omavalitsustele signaal, et kuna valitsus ei suuda tagada õpetajate palga tõstmist lubatud tasemele, siis lihtsalt tuleb teatud kuluartikleid kärpida?

15:26 Laine Randjärv

Veel kord: investeringukomponendi puhul oli tegelikult suures osas mängus tugiteenuste eest maksmine. Kõige suurem mure kohalikel omavalitsustel oli see, et kui võetakse ära investeringukomponent ja jääb määratlemata, mida selle raha eest maksta võib või kui see läheb näiteks ainult õpetajate palgaks või ainult täienduskoolituseks, siis on olukord keeruline. Kui selle arvel võimaldatakse ka tugiteenuste osutajatele töötasu maksta, siis nad saavad kõigega paremini hakkama. See oli info, millest meie lähtusime. See on kultuurikomisjoni koosolekul ka protokollitud.

15:26 Esimees Eiki Nestor

Igor Gräzin, palun!

15:27 Igor Gräzin

Hea ettekandja! Ma arvan, et kõik, kes siin saalis istuvad, kuulsid hea meelega, et kultuurikomisjon ei hakka kunagi tegelema turumajandusega. See oli tõesti väga innustav ja tore uudis – vähemalt turumajanduse pärast me nüüd muretsema ei pea. Aga kultuurikomisjoni koosseisu kuuluvad või vähemalt on kuulunud ka mitmed sportlased. Ma esitan täpselt sellesama küsimuse, mille ma esitasin, teise kandi pealt. Kas 12-aastane laps peab kandma ranitsat, mis kaalub kaheksa kilo, lihtsalt sellepärast, et meil ei jätku raha kergemat ranitsat teha?

15:27 Laine Randjärv

Huvitav küsimus. Ausalt öeldes ma ei tea, keda te sportlaste all silmas peate. Meile kõigile on suur au, kui te nimetate meid sportlasteks, ja kindlasti me oleme kõik tervisesportlased või vähemalt mõtleme oma tervise peale. Ma ei saanud teist väga hästi aru, see oli vist retooriline küsimus, kuna siin diskussiooni selle üle avada ei ole võimalik. Kas kultuurikomisjon peaks arutama seda, kui raske on ühe või teise lapse ranits? See on muidugi kurb, kui laps ei suuda kanda kotti, mis talle valmis pakitakse. Sel juhul on aga veel niisugune võimalus: ma mäletan oma kooliajast, et me leppisime pinginaabriga kokku, et ühel päeval võtan mina need ja need õpikud ning tema võtab teised õpikud. Siis oli kott poole kergem. Kindlasti on veel loovaid lahendusi, tänapäeval on inimesed nutikad. Ei tea, kas ma vastasin teie küsimusele, aga väike filosoofia siin ehk oli.

15:28 Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid, palun!

15:28 Jaanus Karilaid

Aitäh juhatajale! Hea ettekandja! Te väitsite, et te väga rõõmsa näoga vaatate Tartu linnapeale otsa ja täna arutatava eelnõu suhtes olete väga optimistlik. Ma saan aru, et te rõõmus olete. Teid ühendab nii Igor Gräzini kui ka Tartu linnapeaga parteipilet ja koalitsioonil on raha vaja kuskilt leida. Aga palun öelge, mis positsiooni võttis eelnõu suhtes linnade liit ja kuidas ta seda kritiseeris! Andke väike ülevaade!

15:29 Laine Randjärv

Linnade liit saatis haridusministeeriumile mittekooskõlastuse. See oli suures osas tingitud sellest, et protsess oli liiga kiire. Neile jäeti kooskõlastuseks kas üks või kaks päeva ja seetõttu eelnõu ei kooskõlastatud. Üks päev oli, nagu Mailis Reps täpsustas. Kuna valitsusest tuli niisugune, kuidas ma ütlen, väga esialgne sõnastus, mis oli hästi raamistatud, siis nad protestisid selle vastu. Kui eelnõu jõudis kultuurikomisjoni, siis me otsustasime linnade liidu ja maaomavalitsuste liidu esindajad kohale kutsuda, et vahetult kuulda, mis nende mure on. Nad selgitasid, et investeringukomponendi alt on olemasoleva määruse ja praegu kehtiva seaduse järgi võimalik maksta tugiteenuste eest. See oli nende kõige suurem mure.

Tugiteenuste teema oli jutuks ka siin saalis, kui esimene lugemine oli ja minister küsimustele vastas. Tugiteenuste pärast on ka minul suur mure. Ma leian, et järjest rohkem on koolis tarvis lisaks pedagoogidele ka tugiteenuste osutajaid. Tuleb tagada, et erineva iseloomu, võimaluste ja vajadustega lastel oleks hea õppida, et kui kellelgi peaks olema vaja abi kas sotsiaalpedagoogi, psühholoogi või logopeedi käest, siis nad seda ka saavad. Ja hea oleks, kui see abi oleks võtta koolist, mitte nad ei peaks sõitma kaugemale maakonnakeskusesse. Ma olen absoluutselt seda meelt. Ja nüüd me püüame selles suunas tagasi liikuda. See ongi üks kõige suuremaid muresid, millest rääkisid linnade ja maaomavalitsuste liidu esindajad.

15:31 Esimees Eiki Nestor

Andrei Novikov, palun!

15:31 Andrei Novikov

Aitäh, austatud juhataja! Lugupeetud ettekandja! Kas oleks võimalik kokkuvõtlikult öelda, kas tänu ümbersõnastamisele suureneb või väheneb koolijahi käsutuses oleva eelarve maht?

15:31 Laine Randjärv

Koolijahi käsutuses oleva eelarve maht on seotud konkreetse kooliaasta õpilaste arvuga. Tegelikult on see igal eelarveaastal seotud sellega. Nii et ma ei oska vastata absoluutarve kasutades – ühes vallas võib eelarve suureneda, teises väheneda.

15:31 Esimees Eiki Nestor

Mihkel Raud, palun!

15:31 Mihkel Raud

Suur tänu, härra spiiker! Hea ettekandja, palju tänu sisuka ja hea ülevaate eest! Olen siin nüüd kuulanud kolleegide küsimusi ja teie vastuseid. On räägitud ärihuvidest ja täienduskoolitusfirmadest, on räägitud lobistidest ja lugeritest ja traditsioonilistest õpikutest. Kas te oskate mulle öelda, kas traditsiooniliste õpikute kirjastamine on ka kuidagiviisi äritegevus ja kas sellegi tegevusega võivad olla seotud mingid ärihuvid? Kui jah, kas ma peaksin kõiki neid, kes räägivad traditsiooniliste õpikute vajadusest, nii nagu sotsiaaldemokraadid räägivad täienduskoolituse vajadusest, kahtlustama varjatud ärihuvide teenimises?

15:32 Laine Randjärv

Mina ei soovita teil inimesi kahtlustada, samamoodi nagu ei kahtlusta minagi inimesi.

15:32 Esimees Eiki Nestor

Keit Pentus-Rosimannus, palun!

15:32 Keit Pentus-Rosimannus

Suur aitäh, hea eesistuja! Lugupeetud komisjoni esimees! Debatid ja vaidlused ja arutelud, mida teie komisjon on seda eelnõu menetledes pidanud, on märkimisväärsed. Kõrvalt vaadates tunduvad need tõesti erakordselt detailsed ja põhjalikud. Täna oleme rääkinud nii õpikutest, koolikottidest kui ka omavalitsustest ja varem on siin saalis korduvalt olnud jutuks see, et üks olulisimaid prioriteete ja ka selle eelnõu üks ajendeid on soov õpetajate palka tõsta. Kas te saaksite veel üks kord lahti seletada, kuidas see eelnõu aitab õpetajate palka tõsta? Või ei ole see sellega kuidagi seotud? Mulle tundub, et kuna arutatud detaile on siin täna maru palju olnud, siis see teema on kuidagi tähelepanuta jäänud.

15:33 Laine Randjärv

Kindlasti aitab selle eelnõu seaduseks saamine suurendada õpetajate palgafondi. Suures plaanis on arvatud, et see kasv oleks 1,2% õpetajate palgafondist ja seda lisaks muudele tõusudele, mis tulevad Haridus- ja Teadusministeeriumi omavahendite arvel, aga ka tänu riigi eelarvestrateegia kaudu juurde antud rahale. Palgafondi kasv on kavandatud suurusjärgus 6% ja veel paar komakohta lisaks. Kindlasti on oluline see – võib-olla teile tundub, et lähen liiga detailidesse, aga olles väga põhjalikult tundma õppinud selle seaduseelnõu sõnastust, olen tõdenud, et siingi peitub saatan detailides –, et nüüd on eelnõusse vähemalt õppevahendite osas paindlikkus sisse kirjutatud. See tähendab seda, et õpetajatele tohib palka maksta nii õppealajuhatajate kui ka direktorite palgafondi arvel, samuti õppevahendite fondi arvel, kui nende osas on vajadus rahuldatud.

15:34 Esimees Eiki Nestor

Rohkem küsimusi ei ole. Aitäh, Laine Randjärv! Avan läbirääkimised. Kersti Sarapuu, palun!

15:35 Kersti Sarapuu

Hea esimees! Head kolleegid! Räägin veel kord investeringukomponendist. Olnud aastatel 2005–2011 Paide linnapea, tean hästi, kui suur osatähtsus on valitsuse hariduskulude real investeringukomponendil. Ma ei taha toonitada aastat 2008, mil selle väärtus ulatus kogu riigis ligi 17 miljoni euronit ning konkreetselt Paide linnas 150 000 euronit, millega sai kaasfinantseeritud Paide Gümnaasiumi renoveerimine ja spordiväljaku rajamine selle juurde. Ka siis sai raha taotleda struktuurifondide vahenditest nagu praegugi, aga ikkagi tuli veel appi võtta laen, sest sellest summast lihtsalt ei jätkunud.

Räägin hoopis aastatest 2009–2013, mil kogu Eestis osutus investeringukomponendiks eraldatud summa viis korda väiksemaks: see vähenes umbes kolme miljoni euronit ning edasi kukkus see veel oluliselt, täpsemalt 2,5 miljoni euronit aastal 2015. Sellel perioodil oli Paide osa 28 000 eurot, mida ootasime vägagi innukalt, sest selle raha abil sai kaasfinantseerida nii keemia- ja füüsikaklasside kui ka arvutiklasside kaasajastamist, muretseda õppevahendeid, interaktiivseid tahvleid, sisustuskomponente jms ning teha ka ruumide remonti. Aga sellel ajalgi ei istunud käed rüpes, oodates rahalaeva, vaid kirjutati usinalt projekte nii Hasartmängumaksu Nõukogusse, Innovesse kui KIK-i, rääkimata EAS-ist, ning investeringukomponendil oli selles üsna suur roll.

Ja kui täna kordame, et investeringukomponenti pole vaja, sest kõik fondid on avatud investeringute saamiseks, siis tekib vägisi küsimus. Me ei näinud ju ühelgi 2016. aasta riigieelarve real vahendeid, mida omavalitsused saaksid kasutada kaasfinantseerimiseks struktuurifondidest raha taotlemisel. Samas teame, kui raske on omavalitsustel vähendada tulubaasi tõttu laenu võtta. Rohkemgi veel: küsimärgi alla satuvad seni sõlmitud lepingud, mis on sõlmitud kohalike omavalitsustega, keda on lubatud abistada investeringute tegemisel, olgu need spordirajatised, muuseumid või muud kultuuriasutused. Ka riigieelarves raha olemasolu korral jäävad need tihti ainult lubadusteks ning seavad täiendavad kohustused kohalikele omavalitsustele.

Arvan, et investeringukomponent on vajalik tuluartikkel kohalike omavalitsuste haridustoetuste real ning peaks jääma sinna ka edaspidiseks, ja mitte nii väikeses ulatuses nagu seni. Aga nagu me kuulsime, oli komisjoni otsus, et investeringukomponenti enam ei tule kohalike omavalitsuste eelarvetesse. Sellest on väga kahju. Aga jah, see raha läheb haridustöötajate palkade tõusuks. Aitäh!

15:38 Esimees Eiki Nestor

Jaanus Karilaid, palun!

15:38 Jaanus Karilaid

Head kolleegid! Muidugi on siiralt kahju, et endised omavalitsusjuhid, keda võiks pidada maa soolaks, unustavad valitsusk koalitsiooni ja komisjoni etteotsa saanuna need põhimõtted, mida nad järgisid, juhtides kohalikku omavalitsust. Näiteks võib tuua ühe detaili, aga see detail on väga põhimõtteline. See eelnõu võtab Haapsalus võib-olla kelleltki ära vaid 20 000 eurot ja kogu Läänemaa peale võib-olla ainult 50 000 või 60 000 eurot. Eile me kuulasime siin teaduse ja innovatsiooni teemal väga tähtsaid kõnesid, kus räägiti teadmispõhisest majandusest ja teadmispõhisest poliitikast. Täna aga oleme edasi läinud eelnõuga, mis kaugeneb nende väga tähtsate kõnede mõttest.

Juba 1999. aastal tehti avaliku halduse õppetoolide eestvõttel väga põhjalikke uurimistöid, mis näitasid ära, et keskvalitsus sõidab tegelikult kohalikest omavalitsustest üle. Mööda on läinud 16 aastat ja see tendents on järjest süvenenud. Aasta aasta järel lükkab keskvalitsus oma suure kämbla kohalike omavalitsuste taskusse ja tõstab sealt raha ümber. Rääkida sellises olukorras sõltumatust kohalikest omavalitsusest või mingisugusest finantsautonomiast on kas teadlik valetamine või siis äärmine künism, mis neid inimesi tagant ajab. Ma saan aru, kui siia oleks tulnud eelnõuga, mille eesmärk oluks keskaparaadi bürokraatiamasinavärki vähemaks võtta, ministriumide tööd tõhusamaks muuta ja näidata, kust midagi ära lõigata, et õpetajate palka tõsta. Aga teha haridusvaldkonna enda sees rõhuasetuste muudatusi, võtta see haridusinvesteeringu komponent ära ja siis üllast mängides selle arvel õpetajate palka tõsta – see on ääretult silmakirjalik.

On ju ka teisi võimalusi, head koalitsiooni inimesed! Haapsalus on 103 000, 200 000 me anname koolide juhtimiskuludeks. Me anname veel koolituskuludeks 13 000 – te saate sealt ära võtta. Töövihikute ja muude õppevahendite jaoks on 54 700. Koolilõuna raha, mis ei kata kõiki kulutusi – võtke ka sealt ära! 121 000 annate sinna, ikka saate midagi teha sellega! Teederahaks andsite eelmisel aastal 171 000 eurot, võtke ka sealt ära! Raamatukogude jaoks on 75 000. Koolipiim ja -puuvili – 14 000. Te leiate veel kohti, kust saaks raha vähemaks võtta ja suunata selle palgatõusuks 4% või 5%. On ju väga efektiivne valitsemise kunst?

Nii et ma väidan, et te sõidate endiselt kohaliku omavalitsuse turja peal ja õõnestate nõndaviisi tegelikult kohalikku demokraatiat. Mulle tundub, et te juba teadlikult teete nõndaviisi, et kõik maakonnad peale Harjumaa tühjenevad. Ma ei näe ühtegi tõhusat meetet, mis paneks vastupidist väitma. Haapsalu jaoks ja arvatavasti paljude teiste omavalitsuste jaoks on jah tegemist detailiga, aga samas väga olulise põhimõttega. See põhimõte ei kaunista praegust valitsusliitu. Aitäh!

15:40 Esimees Eiki Nestor

Märt Sults, palun!

15:42 Märt Sults

Auväert eesistuja! Head kolleegid! See tants ümber aurukatla hakkas pihta härra Aaviksoost. Härra Aaviksoo ütles, et riik annab kohalikele omavalitsustele koolide õppetõetuseks nii ja nii palju. Kohalikud omavalitsused panevad selle aga pihta: selle kohutavalt suure summa raha, mille me koolidele anname, kohalikud omavalitsused varastavad ära – need on tema sõnad, et nad varastavad – ja kasutavad seda kuskil mujal. Aga kuskil mujal seda raha ei kasutatud, seda raha kasutati tugispetsialistide, logopeedide jm vajaliku inimressursi palkamiseks koolidele. See raha oli koolikeskne. See raha oli kooli jaoks ja koolis seda kasutati.

Ja siis asuti ümber nimetama. Enne olid meil pedagoogid ehk vanakreeka keeles orjad, kes talutavad lapsi kooli. Aga äkki said kõik pedagoogid ilma kraadi tõstmata õpetajateks – mürtsti! Õpetajatel tõsteti palka ja kohe löödi kool lõhki. Ühed on nagu kohalikest eelarvest tasustatavad teenindajad ja teised on nagu õpetajad. Õpetaja! See on minu meelest tunnustus ülimalle meistrile, kui öeldakse, et sa oled õpetaja. Idamaises kultuuris on õpetaja kõrgemal astmel kui perekond. No meie jõuame sinnamaani, ma arvan, 4586 aasta pärast. Sinnamaani on meil aega küll ja küll. Nüüd aga põhimõtteliselt jagatakse tugispetsialistide raha ja võetakse seda ära, n-ö tõstetakse õpetajate palka, üldist rahahulka suurendamata.

Siin räägiti õpetajate palga tõusust 6%. Härrad-prouad! Jutt on 54 eurost kuus. Õpetaja miinimumpalk on praegu 900 eurot, täpsemalt 954 eurot. Kui me sealt maksud maha võtame, siis põhimõtteliselt õpetaja miinimumpalk tõuseb keskel läbi 20 eurot. Seega me praegu lõikame üksteisel näppe maha 20 euro pärast *per face*. See on päris hull asi! Inimesed, kas te saate aru, mida tehakse? Sõnastatakse asju ümber ja siis jääb selline mulje, et riik hoolitseb kohutavalt, meeletult inimeste eest ja sealhulgas ka õpetajate eest, oma järeltuleva põlvkonna kasvatajate eest. Ja meie väidame, et Eesti riik on järjepidev.

See riik ei ole järjepidev! Selliste haridusseaduste korral ei maksa järjepidevuse peale üldse lootagi. Kui kultuurikomisjon on põhimõtteliselt enne valitsust kõige kõrgem organ, kes arutab mingit probleemi, nii et koos on spetsialistid, profid, kes valdavad teemat, aga nendest sõidetakse ilma igasuguse jututa üle, siis andke andeks, vennad, sõbrad, seltsimehed, onud-tädid, millest me üldse räägime? Me ei saa mitte millestki rääkida. Järelikult mitte isegi koalitsioon ei otsusta enam midagi, otsustab üksikisik või otsustavad kaks-kolm isikut kuskil ei tea kus.

Enne, kui ma olin koolijuht, ma võisin seda juttu rääkida ja sõimata. Ma ei teadnud siis, kuidas asjad käivad. Nüüd ma olen siin kõrval, ma näen seda ja see ajab hulluks. Nii ei aeta parlamentaarses riigis asju! Ei aeta lihtsalt, ja kõik! Isegi siis, kui sul on oponent, sa pead teda senikaua veenma, kuni oponent nõustub sinu seisukohaga. Kui sa seda ei suuda, siis oled kehv poliitik. Poliitika tähendabki kokkuleppimist. Poliitika ongi kokkuleppimise kunst. Seda meil praegu ei ole. Sellepärast on minul ja kogu Keskerakonna fraktsioonil ettepanek. Eesti Keskerakonna fraktsioon teeb ettepaneku põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse ning erakooliseaduse muutmise seaduse eelnõu 140 teine lugemine katkestada. Palun tulge mõistusele! Oleme ükski kord selles koosseisus mõistlikud! Aitäh teile!

15:46 Esimees Eiki Nestor

Tarmo Tamm, palun!

15:46 Tarmo Tamm

Härta juhataja! Head kolleegid! Ma kõigepealt räägin põhilisest põhjusest, miks see sõda siin Riigikogus õpetajate palkade pärast ikka veel kestab. On üks selline müstiline kokkulepe, mis lubab maksta Eesti õpetajatele 120% Eesti keskmisest palgast. Tunnistagem ausalt, et see ei ole võimalik, see ei ole realistlik, ja öelgem seda ka õpetajatele! Mu abikaasa on ka õpetaja ja ta saab aru, et riigil ei ole raha seda lubadust täita. Täna sel päeval püütakse seda lubadust ellu viia puhtalt kohalike omavalitsuste tulubaasi arvel.

Ma ei tea, kellele on kasulik vastandada riiki ja kohalikku omavalitsust, aga enamik sellest rahast, mida püütakse nüüd kasutada õpetajatele parema palga maksmiseks, võetakse kohalike omavalitsuste käest. Kui riik võtab neilt selle raha ära, siis on ju selge, et omavalitsused ei saa tagada tugispetsialistidele loodetud palgatõusu. Nad ei saa maksta lasteaiasõpetajatele, ei saa maksta huvikoolide õpetajatele, muusikaõpetajatele, kultuurikoolide õpetajatele ega treeneritele. Ei ole kahte riiki! Meil on üks riik ja need õpetajad on kõik meie riigi elanikud. Midagi ei ole teha, selle plaaniga suurendatakse lõhet kohalike omavalitsuste palgal olevate õpetajate ja riigilt palka saavate õpetajate vahel. Pole ju saladus, et kohalike omavalitsuste tasandil saavad õpetajad palka 600–700 euro ringis ja et see lõhe järjest kasvab. Kelle huvides see on? Täna sel päeval te ei saa uskuda isegi mitte oma partei- ja erakonnakaaslast. Te ei usu isegi neid, sest poliitiline kokkulepe on olemas, koalitsioonileping on olemas, aga täita seda ei õnnestu. Näiteks võib tuua Tartu linna või Haapsalu linna.

Ma tuletan teile meelde, et on olemas selline asi nagu õigustatud ootus. Kohalikel omavalitsustel oli see ootus olemas, kui nad pidasid silmas seda aastat või ka järgmist aastat. Omavalitsused teadsid, et investeringukomponent on olemas. Kui nad ehtasid mingit objekti ja võtsid selle jaoks laenu, siis selle kaudu oli võimalik laenu tagasi maksta. Järgmisel aastal seda võimalust enam ei ole.

Ma tuletan meelde ka seda, kui palju on kohalike omavalitsuste tasandil kärpeid tehtud. Kõigepealt kärbiti täienduskoolituse raha. Nagu te mäletate, hariduses oli seda 3% kulutustest, nüüd on ainult 1%, mis teeb ca 3,6 miljonit eurot. Siis võeti investeringutoetust ära – umbes 2,6 miljonit eurot. Teame, milline tants käib tugispetsialistide palga maksmise ümber. Ja kui me arvestame kohalike omavalitsuste kulude hulka ka erakoolide tegevuskulude katmise, siis see teeb kokku kaugelt üle 10 miljoni euro, mis te olete kohalike omavalitsuste kohustustele otsa pannud. Ma küsin teilt, lugupeetud poliitikud, mis saab aastal 2017. Kust te siis võtate raha õpetajate palga tõstmiseks? Öelge mulle, kust on veel võimalik kärpida! Kohalike omavalitsustelt küll enam midagi võtta ei ole, kust te siis selle palgatõusu raha võtate? Aga mul oleks hea meel, kui te suudaksite õpetajatele maksta vähemalt Eesti keskmist palka. Aitäh!

15:48 Esimees Eiki Nestor

Aadu Must, palun!

15:49 Aadu Must

Austatud esimees! Austatud kolleegid! Me oleme kuulnud palju etteheitvaid sõnu, mina aga tahan kõigepealt öelda aitäh oma headele komisjonikaaslastele, sest komisjon püüdis olemasolevate võimaluste piires teha kõige paremat tööd. Kuidas see välja tuli, on natuke teine asi. Asi on selles, et töö tulemused on keskpärased või nigelad.

Siin oli juba juttu kohalikest omavalitsustest. Mul on nendega päris hea side. Ma olen rääkinud Tartu hariduskomisjoni liikmetega. Olin veel üsna hiljuti ise selle komisjoni liige ja seetõttu on klapp nende inimestega päris hea. Ma küsisin neilt, mis läheb paremaks. Vastus: paremaks ei lähe midagi. Aga miks me teeme seadusi, mis midagi paremaks ei tee? Tuleb välja, et seadustel on üks säärane eesmärk, et nad peaksid mõjuma pikka aega. Peaks olema stabiilsus, peaks olema mingi järjepidevus, et mingid otsused, mis on juba tehtud, saaks jõus olla. Ja hariduses on rapsimine – täna üks reegel, homme teine, ülehommene kolmas – üks hukatuslikumaid asju üldse. Mõnes riigis sellest järjepidevusest hoolitakse ja räägitakse kõik tähtsamad otsused läbi – on tõesti selliseid riike! – kas või mitme endise haridusjuhiga, et mingi järjepidevus püsiks.

Meil on täna, ja mitte ainult täna, palju räägitud õpetajate palkadest. On räägitud, et see on prioriteet number üks. Kui rääkida parlamendikeeles, siis peaksin kinnitama, et jah, see on prioriteet number üks, aga katteallikad on valed. Katteallikad ei ole aktsepteeritavad. Haridus on tervik. Ma olen toonud palju näiteid hobustest, sest ma olen pärit Torist, aga luban, et täna ma nendest ei räägi, muidu saan jälle riielda. Aga räägime siis autost. Me käitume umbes nii, nagu meil oleks tänu kompressorile kasutada hulk õhku, millega on võimalik täis pumbata auto rattad, aga kõigi jaoks ei jätku ja me otsustame täna pumbata täis õpetajate palgarattad, lootes, et siis hakkab auto kiiresti sõitma. Teistesse ratastesse pumpame vähem. Auto ei hakka kiiremini sõitma!

Ma juba enne küsimust esitades mainisin, et me kohati teeme tööd, mida kõrge usaldusega riikides teeb täitevvoim. Mõtlen regulatsioone, mida on vaja poliitika ellurakendamiseks. Me tegeleme regulatsioonidega. Vahel jääb mulje, et niimoodi seelikut paigates me töötame just selles suunas. Kui see suund püsib, mis siis Eesti tulevik on? Meist võib saada Euroopa provints, madalalpalgalise töäjõu tallermaa või tootja. Põhimoment on selles, et meil kehtib poliitiline eesmärk tähtsustada haridust ja eraldada sinna vajalikud ressursid, aga selle küna juurde meie tublisid inimesi, kes komisjonides teevad oma tööd parimal moel, lihtsalt ei ole lubatud. Vahetagem silte! Tõstkem silte ümber ja arvake, et ehk läheb midagi paremaks!

Tahaksin lõpetuseks tuua ühe südamevalust kantud paralleeli. Kui lõppes esimene maailmasõda, mida me nüüd jälle meenutame, sest see oli sada aastat tagasi, siis peeti Versailles's maha rahukonverents. Millegipärast on üks kunstnik teinud pildi, kus kõik on peale rahulepingut rõõmsad ja usuvad, et inimkonda ootab uus tulevik, aga eraldi on fokuseeritud välja üks titt emme süles. Ja ta nutab. Ometi sõlmiti rahu!

Igaks juhuks palun lisaagea!

15:54 Esimees Eiki Nestor

Palun, kolm minutit lisaagea!

15:54 Aadu Must

Ja nupukas kommentaator on kirjutanud selle tite juurde: muidugi ta nutab. Miks ta nutab? Tema on ju 1939. aastal kutsealune! Niimoodi, parandades ühte kildu või teist kildu või kolmandat kildu, valmistame ette uusi heitlusi ja leiame, et järgmine kord likvideerime teise kriisi või kolmanda või neljanda või viienda. Siit kõnetoolist on paljud esinejad öelnud: vaadake vahel mitte ainult regulatsiooni, mitte ainult ühte või teist lahtrit või ühte või teist paragrahvi, jälgigem suuremat pilti! Ja seda suuremat pilti vaadates tunnen ma suurt maailmavalu. Me teeme tööd, millel on üks tagajärg: kui seni minu headest kolleegidest Tartu pedagoogid kirusid ministeeriumi, siis nüüd ma pean neile selgitama, et need parandused tegime meie, need tegi Riigikogu. Aitäh!

15:55 Esimees Eiki Nestor

Krista Aru, palun!

15:55 Krista Aru

Härra juhataja! Head rahvaesindajad! Mul on täna natuke raske oma kõnet alustada. Seda just sellepärast, et rääkides eile teadmistepõhisest Eestist, rõhutasin ma selgelt seda, et haridus on üks

tervik ning kõrgharidus ja teadus saavad toetuda sellele, milline on alusharidus, üldharidus ja ka kutseharidus.

See seaduseelnõu, mis meil on täna suures saalis teisel lugemisel, on oma olemuselt väga vastuoluline. See on oma olemuselt vastuoluline just selle tõttu, et suur eesmärk – tõsta õpetajate palka – on ju kõigile selge ja see on õige eesmärk. Kuid teisalt ei saa me olla rahul kõige sellega, mille arvel ja kuidas õpetajate palkade tõstmine käib. Nii nagu ka professor Aadu Must ütles, me peame vaatama tervikut. Ei ole võimalik lähtuda põhimõttest, et täna liigutame kogu vankri ühte teeserva ja katsume seda mööda edasi sõita, siis selgub, et see ei ole võimalik, ja me läheme teisele poole teeserva, aga jälle selgub, et ei ole võimalik. Kõige rohkem muret teebki see, et me ei ole suutnud oma haridust ja sealt edasi ka teadussüsteemi hinnata kui tervikut – öelda, miks, milleks ja millisena me vajame kutsekoole, millisena ja kellele läheb vaja kõrgkoole jne.

Selle seaduseelnõu üks suur häda on see, et me anname taas märku sellest, et riik, keskvalitsus ei usalda omavalitsusi. Aga väikese riigina saab Eesti tugev olla ainult siis, kui ta toetub omavalitsustele, kui ta näitab, et usaldab oma kodanikke. Kultuurikomisjon on selle seaduseelnõu kallal tööd teinud. Komisjon on seda mitu korda arutanud ja püüdnud oma üldise ja suure eesmärgina saavutada, et haridustoetus hakkaks omavalitsustele laekuma ühe tervikliku summana ja omavalitsused ise saaksid arutada, kuidas, kellele ja kui palju makstakse palkadeks ning kui palju läheb õppevahendite hankimiseks. Me peame usaldama oma omavalitsusi! Paraku pole viimane kokkulepe, mis kultuurikomisjonis saavutati, see, mis meid rahuldaks. Eesti Vabaerakonna fraktsiooni nimel teen ettepaneku seaduseelnõu teine lugemine katkestada, et lubada kultuurikomisjonil edasi töötada, otsimaks parimat lahendust meie omavalitsustele, aga ka meie haridussüsteemile tervikuna. Aitäh!

15:58 Esimees Eiki Nestor

Mailis Reps, palun!

15:59 Mailis Reps

Lugupeetud Riigikogu esimees! Head Riigikogu liikmed! Täna oleme jõudnud teise lugemiseni ja lubage mõne sõnaga meelde tuletada, kus me selle elnõu menetlusega oleme ja mille üle me oleme kultuurikomisjonis vaielnud. Nii nagu ma esimesel lugemisel välja tõin, on põhimõtteliselt investeringute raha äravõtmine kohalikele omavalitsustele väga valuline protsess olnud. Meil ei ole enam riiklikku investeringute programmi, mis tegelikkuses andis maakondadele tõepoolest võimalike investeringute pagasi, mis omavahel sunniviisiliselt kokku lepiti ja mille põhjal samm-sammult aasta aasta järel ka suuremaid objekte ehitati, olgu võimalaid või staadioneid.

Me võime täna küll rõõmsalt öelda, et on ju olemas üsnagi mahukad Euroopa Liidu järgmise finantsperioodi vahendid. Kuid kahjuks kehtivad meil kaks klauslit. Esimene on see, et seda raha ei kasutata niivõrd maakonnapõhiselt ülemaakondlike kompromisside tegemiseks, pigem käib selle ümber poliitiline võitlus. Teine ja tõsisem probleem on see, et põhikoolide puhul on öeldud, et eelistatakse neid piirkondi, kus raha kulutatakse koolivõrgu oluliseks vähendamiseks. See tähendab, et tegelikult suunatakse raha järjekordselt piirkonda, kus õpilaste arv väga kiiresti väheneb, ja kõrvale jäävad linnad, maakonnakeskused või ka piirkonnad ümber Tallinna ja Tartu, kus on vaja koolivõrku laiendada või ümber kohandada. Aga see selleks.

Investeringukomponendist rääkides on täna nii nagu ka esimesel lugemisel kõlanud tugiteenuste probleem. Tugiteenused on nüüd juba kolmandas Riigikogu koosseisus tõsise vaidluse teema.

Logopeedid, sotsiaalpedagoogid, eripedagoogid ja üldse kogu meie tugivõrgustik koolis on teravdatud tähelepanu all. Ma esimesel lugemisel juba rääkisin asjaomasest kronoloogiast ja praegu ma seda kordama ei hakka, aga annan ülevaate, mida me kultuurikomisjonis oleme arutanud.

Tegelikult vahendeid tugiteenuste rahastamiseks ja kohaliku omavalitsuse tulubaasi suurendamiseks ei ole praegu ette nähtud. Ühtegi lahendust selle raha leidmiseks ka ei ole ette panna. Ja siis toimub selline põhimõtteliselt sõnastuse ümbermängimine lootuses, et me nõnda iseennastki ära petame.

Viimane suur arutelu on olnud selle üle, et õpetajate palga raha ei saa justkui lahti siduda, sest miskipärast usutakse, et kohalikud omavalitsused seda raha õpetajatele viimase sendini välja ei maksa.

Seega on see sektor suletud. Täienduskoolituse valdkond äratab samuti umbusku – ka täienduskoolituse vahendid realselt õpetajateni justkui ei jõua. Jäävadki järele vaid direktorite ja õppealajuhatajate palga vahendid, aga samal ajal me teame, et need on tänaseks nii madala koefitsiendiga, et kui sealt tervet direktori palka välja ei tule, siis õppealajuhataja tema kõrvale enamikus

koolides ei mahu. See raha tuleb kohalikule omavalitsusele palgafondi juurde panna, sest kahe juhi, õppealajuhataja ja koolidirektori palka sellest välja ei tule. Nüüd on ainukese võimaliku lahendina välja pakutud õppevahendite raha. Võib-olla tõepoolest tundub, et see on ainult detail, ent lubage meelde tuletada, et õppevahendite hulka kuuluvad õpikud ja töövihikud, aga uue ja väga palju vaieldud õppekava alusel ka kõikvõimalikud muud tarvikud. Palun lisaiega!

16:03 Esimees Eiki Nestor

Palun, kolm minutit lisaks!

16:03 Mailis Reps

Kui te tuletate meelde aega, kui õppekava vastu võeti, siis üks põhilisi vastuväiteid oli see, et selle rakendamiseks ei ole piisavalt raha. Mida see tähendas? Võtame näiteks ühe aine, muusikaõpetuse. Selle puhul on koolidele ette kirjutatud, millised pillid peavad olema olemas. Näiteks peab olemas olema flööt, ka võiks õpetada kandle tegemist, mida projektipõhiselt on võimalik taotleda, on vaja anda esialgsed teadmised ühest, teisest ja kolmandast, aga koolide käsutuses on õppevahendite rahana ainult seesama summa, mille me täna eraldame. Või võtame spordivahendid, millest täna ka juttu on olnud. Samamoodi on uues õppekavas väga selgelt kirjas, millised vahendid millise perioodi jooksul peaksid koolid endale muretsema.

Kui me nüüd siin Riigikogus ütleme, et vaadake, kui tore, meil on uue õppekava rakendamiseks kõik õppevahendid olemas ja selle eest, mis üle jääb, võib logopeede palgata, siis me ei tea, mis koolides realselt toimub. Ja sellest on väga kahju. Me võiksim siin Riigikogus vähemalt siis, kui me kolmanda lugemiseni jõuame, tunnistada, et me teame: õppevahendite raha koolides ei ole ainult see raha, mis riik eraldab. Sinna paneb kohalik omavalitsus väga suuri summasid juurde. Ja selleks, et palgata logopeede või sotsiaalpedagooge, seal tõepoolest midagi üle ei jää. Ometi me kirjutasime selle ette just siis, kui riik kehtestas uue õppekava koos selle lisadega. Juba siis pandi paika, et kohalikul omavalitsusel tuleb aasta aasta järel leida lisavahendeid ka selleks, et rakendada uut õppekava.

Ja viimaseks, aga mitte kõige vähem tähtsana: täna on siin korduvalt kõlanud väide, et kui õppevahendid lähevad elektrooniliseks, siis lähevad need ka oluliselt odavamaks. Mul on hea meel, et meie hulgas on palju inimesi, kes seda tõepoolest usuvad. Mina pean kahjuks ütleva, et kogemused on viimase aasta jooksul olnud vastupidised: nii kallist õppevahendit kui ühe litsentsi ostmine lapse kohta klassis annab otsida. Tuletan meelde, kuidas see toimub. Kui koolil on kaks, kolm või neli paralleeli – on ka koole, kus on seitse paralleeli – ja kui üks klass otsustab muretseda endale 5. klassi digitaalse õppevahendi, siis korrutab asjaomane ettevõtte selle summa automaatselt kuni seitsmega, sest ta ütleb, et kui üks klass selle ostab, siis teised kasutavad seda muidu tasuta. Nii et igal juhul peavad kõik paralleelid selle vahendi ostma. Ja kõige toredam müügiettevõtte seisukohalt on see, et litsents kehtib täpselt üheksa kuud. Nii et järgmiseks õppeaastaks ostab järgmine 5. klass litsentsi uuesti. Mõelge nüüd, kas see on ikka kõige odavam lahendus ja kas me oleme selle teema tõsiselt läbi arutanud. Jõudu meile mõtlemiseks, kuidas saaksid digitaalsed õppevahendid õpilastele kättesaadavad olla ja kuidas võiks tagada, et need oleksid just sellised, nagu me ootame! Nii et tulemuslikku mõtlemist meile kõigile! Aitäh!

16:06 Esimees Eiki Nestor

Mart Helme, palun!

16:07 Mart Helme

Lugupeetud eesistuja! Lugupeetud kolleegid! Kuulates neid jutte, kuulates nii põhjendusi kui ka kriitikat, peab paratamatult tegema ühe järelduse. Ja see järeldus tuleneb ka varem siin saalis kõlanud väitlustest. Tegemist on populistliku eelnõuga, mis on toodud välja just nagu selleks, et tõsta õpetajate palkasid, kuid mis tegelikult varjab tõsiasja, et riigieelarve ei kannata välja ka neid suhteliselt tagasihoidlikke kulutusi, mida tahetakse palkade tõstmiseks teha. Täpselt sama juttu võime rääkida erakoolide teemal peetud väitluste kohta, mille käigus minister pidevalt rõhutas, et tal ei ole muidu võimalik palkasid maksta, kui ei tehta neid ja teisi ümberkorraldusi.

Me peame siinkohal väga tõsiselt järele mõtlema, missugusesse olukorda on Eesti Vabariik aasta 2015 lõpul jõudnud. Ajakirjandus armastab rääkida stagnatsioonist. Need eelnõud, ja mitte ainult need

eelnõud, kõnelevad tegelikult palju hullemast asjast. Need kõnelevad sellest, et meie riik on agoonias, sest riigieelarvest ei suudeta tagada avalikke teenuseid, mida on järjest ja järjest koomale kraabitud, mida järjest ja järjest püütakse kompenseerida kodanike omaalgatusega ning mida järjest ja järjest püütakse kompenseerida kohalike omavalitsuste raha ümber paigutades. Viimaste tulubaasi tegelikult kärbitakse, lisades neile samal ajal kohustusi. See on tervet riiki haaranud agoonia. See agoonia ei saa kaua kesta. Käimasolev reformimine, reformimine, reformimine, mis tegelikult mitte midagi ei reformi, peab siin riigis lõppema.

Seetõttu, et anda pisikestki tõuget selles suunas, et mõttetu reformimine lõpeks või vähemalt et seltskond, kes eelmises Riigikogu koosseisus harjus, et kartellierakondade vahel oli väga mugav kokku leppida ja kõik asjad ära rullida, ringi harjuks, me toetame siin tehtud algatust selle eelnõu teine lugemine katkestada. Aitäh!

16:10 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Rohkem kõnesoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Läheme eelnõu 140 muudatusettepanekute läbivaatamise juurde. On laekunud viis muudatusettepanekut. Ettepanek nr 1 on juhtivkomisjonilt – arvestada täielikult; ettepanek nr 2 on samuti juhtivkomisjonilt – arvestada täielikult; ettepanek nr 3 on Eesti Keskerakonna fraktsioonilt – juhtivkomisjoni seisukoht on jätta see arvestamata. Mailis Reps, palun!

16:10 Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud juhataja! Ma palun kolmandat muudatusettepanekut hääletada.

16:10 Aseesimees Jüri Ratas

Urve Tiidus, palun!

16:10 Urve Tiidus

Lugupeetud istungi juhataja, Reformierakonna fraktsiooni nimel palun enne hääletamist kolm minutit vaheaega!

16:10 Aseesimees Jüri Ratas

Kas on veel ettepanekuid? Ei ole. Ma tänan! Kolm minutit vaheaega.

V a h e a e g

16:14 Aseesimees Jüri Ratas

Head ametikaaslased, Eesti Reformierakonna fraktsiooni palutud vaheaeg on lõppenud.

Panen hääletusele kolmanda muudatusettepaneku, mis on Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud.

Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Tulemusega poolt 32 Riigikogu liiget, vastu 48, erapooletuid ei ole ei leidnud ettepanek toetust.

Neljas muudatusettepanek on Eesti Keskerakonna fraktsiooni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada osaliselt. Soovitatakse vaadata muudatusettepanekut nr 1.

Viies muudatusettepanek on Eesti Keskerakonna fraktsioonilt, juhtivkomisjon ei ole seda arvestanud.

Mailis Reps, palun!

16:14 Mailis Reps

Aitäh, lugupeetud juhataja! Ma palun viiendat muudatusettepanekut hääletada!

16:15 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh! Alustame hääletuse ettevalmistamist. Panen hääletusele viienda muudatusettepaneku, mille on esitanud Eesti Keskerakonna fraktsioon. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Tulemusega poolt 32 Riigikogu liiget, vastu 49, erapooletuid ei ole ei leidnud ettepanek toetust.

Muudatusettepanekud on läbi vaadatud. Juhtivkomisjoni ettepanek on teine lugemine lõpetada. Samas on tulnud ettepanek Eesti Vabaerakonna fraktsioonilt, kes on teinud ettepaneku eelnõu 140 teine

lugemine katkestada. Täpselt samasuguse ettepaneku on teinud Eesti Keskerakonna fraktsioon: eelnõu 140 teine lugemine katkestada. Alustame nende ettepanekute hääletamise ettevalmistamist. Panen hääletusele Eesti Vabaerakonna fraktsiooni ja Eesti Keskerakonna fraktsiooni ettepaneku eelnõu 140 teine lugemine katkestada. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Tulemusega poolt 33 Riigikogu liiget, vastu 48, erapooletuid ei ole ei leidnud ettepanek toetust. Teine lugemine on lõppenud ja kaheksanda päevakorrapunkti käsitlemine samuti.

9. 16:17 Maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu (145 SE) esimene lugemine

16:17 Aseesimees Jüri Ratas

Liigume edasi üheksanda päevakorrapunkti juurde. See on Vabariigi Valitsuse algatatud maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu 145 esimene lugemine. Mul on suur au paluda ettekandeks Riigikogu kõnetooli rahandusminister Sven Sester. Head ametikaaslased! Me arutame maksualast eelnõu ja teabevahetusel on siin suur tähtsus. Palun vaikust!

16:17 Rahandusminister Sven Sester

Lugupeetud juhataja! Head parlamendiliikmed! Tõsilugu, tegemist on maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõuga ...

16:18 Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, ma palun väga vabandust! Head ametikaaslased, palun vaikust! Igast reast tuleb praegu väga tugev sumin. Palun arutame oma teemasid saalist väljaspool ja kuulame ettekandjat, austatud rahandusministrit, kes meie ees on, ning austame neid Riigikogu liikmeid, kes soovivad teda kuulata! Ma tänan teid! Palun jätkake!

16:18 Rahandusminister Sven Sester

Aitäh, lugupeetud juhataja! Jätkan selle koha pealt, kus ma pooleli jäin. Täpsemalt öeldes olen ainult pealkirja jõudnud ära öelda. Tegemist on eelnõuga, mis kannab numbrit 145, ja see on maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu. Kui rääkida natukene ka sisust, siis eelnõu võimaldab alustada teiste riikide maksuametitega finantskontodealast teabevahetust. Selleks võetakse Eesti õigusruumi üle Euroopa Liidu halduskoostöö direktiivi täiendused ning OECD finantskontode maksualase automaatse teabevahetuse standard. Teistest riikidest saadav teave võimaldab Maksu- ja Tolliametil saada ülevaate Eesti residentide rahalistest vahenditest välisriigis. Teavet kasutatakse eelkõige riskianalüüsiks. Praegu vahetatakse finantskontodealast teavet USA-ga FATCA rakendamise kokkuleppe alusel. Sellega analoogne standard on kokku lepitud nii Euroopa Liidus kui ka OECD-s. OECD standardi alusel võib teavet vahetada ka riikidega, kes ei ole OECD liikmed, kuid on ühinenud sellekohase teabevahetuse kokkuleppega. Eelnõu kohustab Eesti finantsasutusi koguma aastapõhiselt teavet mitteresidentidest füüsiliste ja juriidiliste isikute finantskontode kohta, mida kasutatakse tulude hoidmiseks või teenimiseks. Sellise kontona käsitatakse ka elukindlustuslepingut. Finantsasutused peavad kogutud teabe edastama Maksu- ja Tolliametile järgneva aasta juunikuus. Maksu- ja Tolliamet edastab teabe isiku residentsuse riigi maksuametile septembris. Teabevahetus toimub automaatses korras ilma sellekohase taotluseta. Oma riigi residentide puuduvat teavet direktiivi ja ka OECD standardi kohaselt ei koguta. Esimest korda peavad finantsasutused esitama finantskontosid puudutava teabe maksuhaldurile 2017. aasta 30. juuniks ning maksuhaldur saadab andmed edasi sama aasta ehk 2017. aasta septembris. Finantskontode väärtuste kindlaksmääramise aluseks olevad valuutakursid fikseeritakse esmakordselt selle aasta 31. detsembri seisuga. Aitäh teile!

16:20 Aseesimees Jüri Ratas

Austatud minister, ma väga tänan selle ülevaate ja ettekande eest! Küsimusi ei ole. Palun Riigikogu kõnetooli rahanduskomisjoni liikme Urve Tiiduse!

16:20 Urve Tiidus

Lugupeetud istungi juhataja! Lugupeetud parlamendiliikmed ja hea minister! Maksualase teabevahetuse seaduse ja maksukorralduse seaduse muutmise seaduse eelnõu oli rahanduskomisjonis esimesel lugemisel 8. detsembril. Komisjonis tutvustas eelnõu Rahandusministeeriumi maksu- ja tollipoliitika osakonna juhataja Lemmi Oro. Nagu juba öeldi, on eelnõu eesmärk viia Eesti õigusruum kooskõlla maksustamise valdkonna rahvusvaheliste arengusuundadega, mis puudutavad just piiriülest automaatset teabevahetust, et maksudest kõrvalehoidmist takistada. See infovahetus haarab, nagu minister juba selgitas, finantskontode maksualast teavet: kontoomanike andmed, kontrol hoitava summa suurus, maksumaksja tuluallikad, näiteks dividendid, intressid, palgatulu ja pension, finantskontod, aga ka kindlustuslepingud. Kogu selle info kogumise kohustus langeb finantsasutustele, kes omakorda edastavad seda üks kord aastas Maksu- ja Tolliametile.

Komisjoni liikmetel oli ka küsimusi. Küsiti, kui palju on maailmas riike, kellega seesugust andmevahetust üldse ei toimu. Rahandusministeeriumi esindaja selgitas, et Euroopa Liidus ei tohiks jääda ühtegi riiki, kellega automaatselt maksualast teavet ei vahetata. USA-s reguleerib teabevahetust rahvusvahelise maksukuulekuse parandamise ning välismaiste kontode maksukuulekuse seadus, lühendatult FATCA. Eesti Vabariigi valitsuse ja USA valitsuse vahel on sõlmitud rahvusvahelise maksukuulekuse ja FATCA rakendamise kokkulepe 2014. aastal. Globaalses kontekstis toimib Majandusliku Koostöö ja Arengu Organisatsiooni ehk OECD haldusabi konventsioon, mis on avatud kõikidele riikidele alates aastast 2002. See hõlmab praegu ministeeriumi esindaja sõnul 46 infot vahetavat ja 86 ühinenud riiki.

Küsimusi, mis saab riikidest, kus on madala või nullmaksumääraga piirkonnad, mis võimaldavad registreerida nn *offshore*-firmasid. Lemmi Oro nentis, et ei ole teada ühtegi sõltlasterritooriumi, kes oleks keeldunud OECD konventsiooniga liitumast. Aga kõik ei ole veel jõudnud ühineda. Küsiti ka seda, kuidas topeltteabevahetust välditakse, näiteks kui ühte ja sama infot soovitakse FATCA või OECD asjaomase konventsiooni alusel. Väga detailseks selles kommentaaris ei mindud. Rõhutati, et siht on topeltandmevahetust vältida ja peaeesmärk on ikkagi vähendada ja takistada maksudest kõrvalehoidmist. Kõikide Euroopa Liidu riikidega vahetatakse infot kõnealuse eelnõuga ülevõetava Euroopa Liidu direktiivi alusel. Küsiti veel Hiina kohta, et kas ka Hiina on sellesse automaatsesse teabevahetusesse kaasatud. Rahandusministeeriumi esindaja ütles, et Hiinaga on meil topeltmaksustamise vältimise leping ja küllap see on ka paljude teiste riikidega. Küsiti ka, kas see eelnõu puudutab kuidagi e-residente. Vastuseks kõlas, et e-residentsus ei välista midagi, aga sellest ei tulene eelnõu kontekstis mingit erikohtlemist. Eelnõu kohaselt saadakse piiriülest teavet teistest riikidest meie maksuresidentide kohta ning edastatakse teavet teistele riikidele nende maksuresidentide kohta. Komisjon tegi kõik menetluslikud otsused konsensusel. Langetati otsus võtta eelnõu täiskogu istungi päevakorda 16. detsembriks, teha ettepanek esimene lugemine lõpetada ja määrata muudatusettepanekute tähtajaks 4. jaanuar kell 16. Täna teid kuulamast!

16:24 Aseesimees Jüri Ratas

Aitäh teile, hea ametikaaslane Urve Tiidus! Selle põhjaliku ettekande kohta on ka küsimusi. Peeter Ernits, palun!

16:24 Peeter Ernits

Aitäh, lugupeetud juhataja! Hea ettekandja! Seletuskirjas on märgitud, et Eestis tegutseb 25 finantsasutust. Samas on nenditud, et Ameerika Ühendriikide riigitulude ametis on ennast registreerinud 36 Eesti finantsasutust. Mis need ülejäänud 11 on?

16:25 Urve Tiidus

Lugupeetud Peeter Ernits! Tõepoolest, seletuskirjas on asutuste nimed, keda see eelnõu puudutab. Ja tegu ei ole lihtsa lahutustehtega. Siin on nimetatud, et Eestis puudutab see finantskontodealane teabevahetus kaheksat krediidasutust, kaheksat välisriigi krediidasutuse filiaali, nelja Eestis tegevusloa alusel tegutsevat elukindlustusseltsi, üht välismaise elukindlustusseltsi filiaali ja nelja investimisühingut. USA riigitulude ametis on seoses FACTA kokkuleppega registreeritud 36 Eesti finantsasutust. Seda nimekirja mul praegu ei ole, aga ma võin selle teile saata, härra Ernits.

16:26 Aseesimees Jüri Ratas

Hea ettekandja, ma tänan teid! Rohkem küsimusi ei ole. Fraktsioonide esindajad, kas on soovi avada läbirääkimisi? Juhataja teeb seda rõõmuga. Kõnesoove ei ole. Juhtivkomisjon on olnud peale arutelu kindlal seisukohal, et esimene lugemine tuleb lõpetada. Määrän eelnõu 145 muudatusettepanekute esitamise tähtajaks 4. jaanuari 2016 kell 16. Esimene lugemine on lõppenud ja üheksas päevakorrapunkt käsitletud.

Head ametikaaslased, tänane istung on lõppenud. Ma tänan teid ja soovin teile jõudu meie töös!

Istungi lõpp kell 16.26.